

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASI
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

SAYI: 161

9 MAYIS 1978

FIYATI. 5 TL

HAREKET YASAK DUVARLARINI YERLE BİR EDECEKTİR

TÜSTAV

DEMOKRATİK KURULUŞLARDAN

"EMPERYALİZMİN SALDIRI ÖRGÜTÜ NATO'DAN ÇIKILMALIDIR"

TÜM-DER, TÜTED ve İŞÇİ-KÜLTÜR Derneği Giresun Şubeleri, 28 Nisan 1978 Cuma günü TÜM-DER Şubesi lokalinde "Ulusal Bağımsızlık ve NATO" konulu bir açık oturum düzenlemişlerdir. Açık oturum, saat 18.00'de başlayıp, 21.00'e dek sürmüş ve dinleyenler tarafından ilgi ile izlenmiştir.

Açık oturumu TÜTED Giresun Şubesi yönetim kurulu üyesi Osman Tabir Ünel yönetmiştir. Oturuma, TÜM-DER adına şube saymanı Nurdogan Demir, TÜTED adına şube başkanı Türker Dikmen ve İŞÇİ-KÜLTÜR Derneği Giresun Şubesi adına da şube başkanı Hüseyin Karşı katılmıştır.

Oturum başkanı konuya NATO'nun genel bir tanınımı yaparak girmiş ve sorusu ile İŞÇİ-KÜLTÜR, TÜTED ve TÜM-DER şubeleri temsilcilerine söz vermiş-

bağlı hale getirip, bu ülkelerdeki işbirlikçi yöneticiler eli ile ülkedeki demokratik toplumsal muhalefeti sindirmek" olduğunu dile getirmişlerdir.

Konuşmacılar "NATO'nun CIA, kontrgerilla, büyük sermaye, IMF, gerici ve faşist yönetimlerin desteklenmesi anlamına geldiğini belirterek, "emperyalizmin askeri, politik ve ekonomik örgütü NATO'ya karşı çıkılması, NATO'yu savunan faşist, gerici ve işbirlikçilerin gerçek yüzlerinin sergilenmesi, NATO, CENTO, ENERJİ AJANSI gibi örgütlerden çıkılması, ikili anlaşmaların iptal edilmesi, ülkemizdeki tüm askeri üs ve tesislerin sökülüp atılması, komşularla karşılıklı çıkarılara dayalı işbirliği anlaşmalarının yapılması, ülkemizde emperyalizmin ve büyük sermayenin mağası faşist örgütlerin kökünün kazınması için, örgütlü birleşik güçlerimizin birleştirilmesi zorunluluğunu bir kez daha vurgulamışlardır.

Üç saate yakın süren ve dinleyenler

Seçim sonuçları açıklandığında "Demokrasi İçin Birlik" grubunun 145, "Devrimci Öğretmenler" grubunun 76 ve "Halkçı Demokratlar" grubunun 28 oy aldığı görülmüştür. Böylece "Demok-

rasi İçin Birlik" grubu, üyelerin büyük bir çoğunluğunun bir yıl önce olduğu gibi yine desteğini ve güvenini alarak yeniden yönetime geçiyordu.

ESKİŞEHİR TÖB-DER ÜZERİNDE OYNANAN OYUNLAR

28 Nisan 1978 Cuma gecesi Eskişehir'de 1 Mayıs afişlemesi yapılacak. Afişleme DİSK'e bağlı Eskişehir'deki sendikalar ve güç birliğine mensup dernek üyeleri katılacaktır.

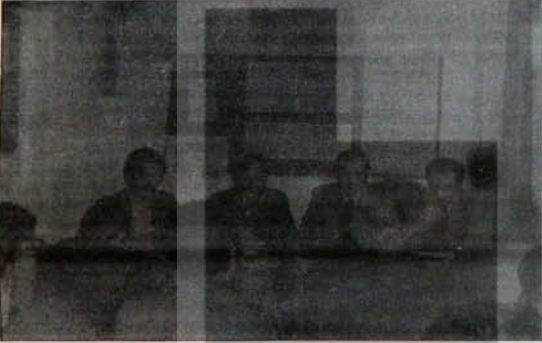
Afişlemeye katılacak olanlar saat: 24.00 de TÖB-DER Eskişehir Şube Lokalinin bulunduğu Yalman Ada denilen yere gelirler. Afişlemenin sorumlusu olan ve alımdı belgesini elinde bulunduran Maden-İş yöneticileri henüz gelmemiştir. O sırada lokalde bulunan TÖB-DER Başkanı Adnan Elçi ve 3 TÖB-DER üyesi dışarı çıkarlar. Polis topluluğunun yanına gelir. Eskişehir Valisinden direkt olarak emir aldıklarını saklamayan Toplum Polisi Müdürü Vekilinin emri ile, kalabalık izlenetekmeli, coplu saldırı olur. Polis önüne geleni yerlere sürmekte ve dövmektedir. Bu arada TÖB-DER Başkanı ve 3 TÖB-DER'li öğretmen ile dövülür ve polis arabasına alınırlar. 31 işçi göz altına alınmıştır. İşçisi feci lanmaktadır. Bu "operasyonun" sıvaz Eskişehir Valisi tarafından yürütüldüğü düşünülürse zanlılarca daha da mevcuttur.

ÇİP döneminin yeni tayini Eskişehir Valisi, emrini afişlemeye çıkacak kişilerin topluluğunu ve toplantı gösteri yürüyüşleri kanuna muhalefet ettikleri gerekçesi ile ver-

ğini" bildirmektedir. 31 kişinin 29 kişisi rapor almıştır. Birçoğunun kafası yaralmıştır. Ertesi gün, göz altına alınanlar nöbetçi savcı ve hakim huzuruna çıkarılır ve ne hikmetse 31 kişinin nüfus ve sabika kayıtlarının mahkeme tarafından taplanması için dahi 6 ay zaman gereklidir.

Eskişehir Valisi geldiği günden beri, Eskişehir'de örneğin Ülkü Ocaklarıyla değil, demokratik kuruluşlarla uğraşmaktadır. Aramada bulunan tabanca Ülkü Ocaklarını kapamayan Vali, "yabancı kişiler girmiştir. diyerek İşçi Kültür Derneğini 1 ay süre ile kapatmıştır.

Yapılan itiraz üzerine tutuklu bulunan 4 TÖB-DER'li, başkanları dahil 3 gün sonra tahliye olunurlar. Valiye göre TÖB-DER'i kapatma kararı, gerekçesi ile devam etmektedir. Bu tür oyunlarla demokratik kuruluşlara baskı yapmak, MC döneminde dahi keşfedilmeyen bir oyundur. Bu olayla, Eskişehir Valisinin kimliği ortaya çıkmaktadır. Şu an Eskişehir Ceza evinde birçok "Ülküel" Dernek yöneticisi çeşitli suçlardan tutuklu olmasına rağmen bunların demeklerinin kapayınması, buna karşı TÖB-DER üzerine gidilmesi, kişilerin kimliklerini yeterince ortaya koymaktadır.

Giresun'da demokratik kuruluşların açık oturumundan bir görünüm

tir. İki tür üzerinden yapılan konuşmalarda, "NATO'nun, emperyalizmin askeri, politik ve ekonomik çıkarlarını savunduğu" konusunda konuşmacılar birleşerek, bu çıkarları emperyalizm açısından tehlikeye girmesi ile, NATO'nun fülü anlamda bir saldırı örgütü haline gelebileceğini ve zaman zaman da geldiğini örneklerle belirtmişlerdir. Konuşmacılar, NATO'nun kuruluş amacının, "dünya sosyalist sistemini çeşitli dinleme ve gözleme aygıtları ile sürekli tehdit altında tutmak, ulusal kurtuluş hareketlerini bastırarak ve kapitalist ülkelerdeki işçi ve emekçi sınıfların bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesini geriletip, sindirmek olduğunu" söylemişlerdir. Açık oturumun ikinci turunda konuşmacılar, NATO'nun işlevinin "üye ülkeleri askeri, ekonomik ve politik bakımından, emperyalist - kapitalist sisteme

tarafından ilgi ile izlenen açık oturum, başkanın konuşmasını özetlemesi ile sona erdi.

BULANCAK TÖB-DER ŞUBESİ SEÇİMLERİNİ DEMOKRASİ İÇİN BİRLİK GRUBU KAZANDI

29 Nisan 1978 Cumartesi günü Bulanca TÖB-DER Şubesi üyeleri oldukça çekişmeli bir seçime tanık oldular. Şubei bir yıldan bu yana yöneten "Demokrasi İçin Birlik" grubu üyeler önünde çetin bir sınav verdi.

Seçim öncel "Devrimci Öğretmenler" grubu, seçimleri mutlak surette alacaklarını söyleyerek, şube üyeleri arasında ilerici birleşim ve devrimcilğe yakışabilecek şekilde, yönetim kurulu alehinde dedikodular yaymaya çalışıyorlardı.

"Demokratik Merkezîyetçiler" ise tek başlarına liste çıkaramayacaklarını anlayınca, önce "Demokrasi İçin Birlik" grubuna ittifak öneriyorlar, önerileri tutarı gerekçeleri kabul edilmeince bu kez "Devrimci Öğretmenler" grubuna ittifak öneriyorlardı. Bu öneriler de reddedilince, her ne pahasına yönetimi veya hiç olmazsa genel merkez delegeliklerini almak isteyen "Demokratik Merkezîyetçiler", faydacı ve çıkarıcı bir zorlama ile sosyal demokrat öğretmenlere giderek, bunların çok az bir bölümünü yanılttılar kendileri, ile ortak bir liste yapmaya razı ettiler. Böylece seçime girecek üç ayrı liste belli oluyordu.

POL-DER DİYARBAKIR ŞUBESİ KURULDU

Pol-Der Diyarbakır Şubesinin kuruluşu ile birlikte, Pol-Der şubelerinin sayısı 48'e ulaşmış bulunuyor. Pol-Der Diyarbakır şubesinin geçenlerde yapılan kongresinde söz alan delegeler, demokrasinin korunup geliştirilmesinde, derneklerinin de önemli bir yere sahip olduğunu dile getirdiler. Delegeler, bunun yanında, Pol-Der ile, "Polis-halk" ayırımı ve çatışmasının törpüleneyeceğini, polislin halktan yana, halkın güvenliği ile sorumlu olması gereken bir kurum olduğunu hayata geçirmeye çalışacaklarını belirttiler. 1. ve 2. MC dönemlerinde yapılan

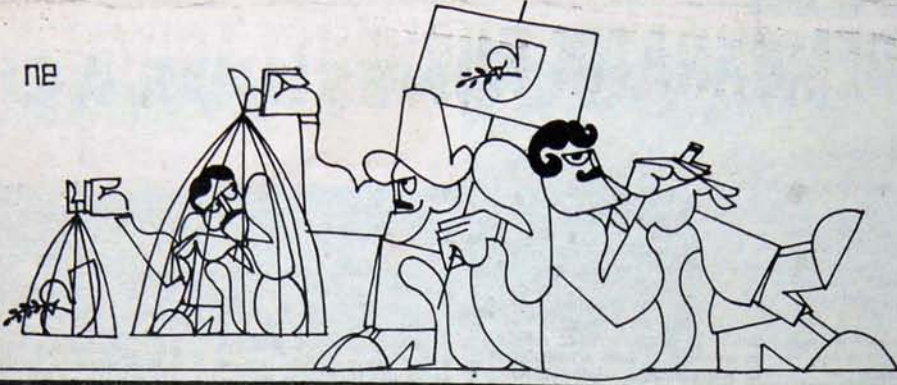
sürgünlerin ve kıyımların da halktan yana polisleri yıldırmadığını öne süren Pol-Der'iler, gerici ve halka karşı bir kuruluş olan Pol-Bir'in faaliyetlerini de sergilediler. Bugüne kadar bir çok Pol-Der üyesinin ülkücü olarak bilinen kişilerin fiili saldırısına uğradığı belirtildikten sonra, bunda Pol-Bir'in tahrikçi tutumunun oynadığı rol de vurgulandı.

Pol-Der Diyarbakır şubesinin kongresinde üyeler, toplu sözleşmeli sendika hakkı, çalışma saatlerinin günde 8 saat olarak belirlenmesi, hafta sonu izinlerinin belirli bir düzen içinde saptanması gibi taleplerde bulundular. Ayrıca tüm delegeler, siyasal partilerin baskı aracı olmama kesinlikle kararlı olduklarını da vurguladılar.

YURUYUŞ

Sahibi: Yürüyüş Yayıncılık Ltd. Şti. adına Nihat SARGIN ● Genel Yayın Yönetmeni: Zeki KILIÇ ● Yazı İşleri Müdürü: Metin ÇULHAĞOĞLU ● Teknik Sekreter: Bülent ARTANLI ● Yönetim: Konur Sok. 15/8 Kızılay - ANKARA Tel: 17 45 81 ● İstanbul Bürosu: Piyerloti Cad. 21/1, Cemberlitas - İSTANBUL Tel: 26 35 67 ● Abone Koşulları: Yıllık 200, 6 aylık 100, TL. Avrupa, 6 Aylık: 250 TL., Yıllık: 500 TL., Amerika: 6 Aylık: 325 TL., Yıllık: 650 TL., Avustralya - Japonya: 6 Aylık: 400 TL., Yıllık: 800 TL. ● Posta Çekti: YORUĞOŞ Cerdisi 100234 ● İlan Koşulları: Arka Kapak (Renkli) 15.000 TL., Arka Kapak (Siyah beyaz): 12.000 TL., 1c sayfa: 4000 TL., 2c sayfa: 2000 TL., 3c sayfa: 1000 TL., 4c sayfa: 500 TL. ● Baskı: Dahi News Web-Ofset / esilieri ● Kapak: UŞUR OKMAN

1 MAYIS SÜNGERİ

METİN ÇULHAOĞLU

Önce adet yerini bulsun. 1 Mayıs'ın olaysız geçmesinde, kimsenin burununu kanamanasında katkısı olanları kutlayalım. Gerçi İçişleri Bakanı'nın dediği gibi bir "aşama" değil, ama 1 Mayıs'ın hem yığınsal hem de olaysız bir biçimde kutlanması, gerçekten büyük önem taşıyor. Bu sevinç ve mutluluğu herkes paylaşıyor. Herkes, "demokrasi güçlerinin" yeni bir zaferinden söz ediyor. Etsinler. Ama bazı koşullarda: En başta zafer sarhoşluğuna kapılmadan. "Olaysız 1 Mayıs" ferahlamasının, önemli bazı gerçekleri örtbas etmesine izin vermeden.

1 Mayıs'ta bir başka "başarı" daha var. Türkiye'de uzun yıllar 1 Mayıs'ın işçi bayramı mı, yoksa "çiçek bayramı" mı olduğu tartışıldı. Bilinen çevreler, "çiçek bayramı" saçmalığını dayattılar. Artık tartışmanın son bulması gerekiyor. Son 1 Mayıs'ta Taksim alanında bulunanlar, mecazi anlamda da olsa işçi bayramı ile "çiçek bayramı"nın nasıl içiçe geçtiğini gördüler. Hem de maocu terminolojeye pek uygun bir biçimde. Mao "yüz çiçek açsın yüz fikir birbiri ile yarışsın" demedi mi? Yazık ki öyle oldu. Mayıs'ın ısıtıcı güneşinde kirlarda yüzlerce çiçek açarken, Taksim alanında da yüzlerce "fikir" ve slogan birbiri ile yarıştı.

Buradan başlanabilir. Şimdi, buradan hareketle "Olaysız 1 Mayıs" ferahlamasını noktalamak, sarhoşluk dönemini kapatıp temeldeki gerçekleri görme zamanı. Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin başarısı için, sonraki 1 Mayıs'ların nicelik ve nitelik olarak daha görkemli biçimlerde kutlanabilmesi için bu gerçeklerden kaçınmamak, üzerlerine yürümek gerekiyor.

Sorular çok açık olarak ortada. İşçi sınıfının birlik ve dayanışma gününün, "yüzlerce slogan birbiri ile yarıştığı" bir gün haline getirilmesi hangi haneye yazılacak? Kazanç mı, kayıp mı? "Olaysız 1 Mayıs" sarhoşluğundan kurtulabilenlerin tümü, daha önceki 1 Mayıs'lara kıyasla son 1 Mayıs'ta işçi katılımının son derece düşük olduğunda birleşiyorlar. Bunu nereye işaretlemek gerek? Kazanç hanesine mi, kayıp hanesine mi? Bütün bunlar nasıl bir tablo oluşturuyor, neye işaret ediyor?

Tek tek somut olguların bileşimi, ilginç bir tablo oluşturuyor. Bu tablonun tümünü, en genel hatları ile, 5 Haziran öncesine dönüştürmek çabaları olarak tanımlamak mümkün. Şöyle: Sanki 1 Mayıs'la, 5 Haziran'dan sonraki gelişmelerin üzerine bir sünger çekilmek isteniyor. Mayıs ayının bir günü, nesnel olarak, onbir aylık birikmiş gerçekleri devreden çıkarmak için kullanılıyor. Örneğin bir 20 Mart unutturulmak isteniyor. Sanki akıp gitmekte olan bir film durduruluyor ve 5 Haziran öncesine "geri dönüş" yapılıyor. Tablo bu. Peki, bileşenleri neler?

Bir kere "solun bölünmüşlüğü" ne kadar çok "bölündüğüne" kanıt olarak da 1 Mayıs gösteriliyor. "Yüzlerce sloganın birbiri ile yarıştığı" Taksim alanı, kimlerince bölünmüşlüğü simgeleyen alan oldu. Ancak, "solun bölünmüşlüğü", kendi başına pratik bir değer taşımıyor. Bu felsefane, gerçek değerini CHP imajı ile bütünleştiğinde buluyor. "Bölünmüşlük" masalının kaderi, CHP ile birlikte. Biri inerken, diğeri de iniyor. Birinin yıldızı parladığında, ötekinin de parlıyor. 1 Mayıs'ta da böyle oldu. "Solun bölünmüşlüğü"nü yeniden piyasaya sürmeye çalışanlar, 1 Mayıs'ın en büyük şerefini de CHP iktidarına tanıtmakta gecikmediler. Özetle: Bir yanda "bölünmüş" sol, diğer yanda güçlü ve demokrat CHP. Aynı 5 Haziran'dan önce olduğu gibi.

Sonra ayrıntılar var. Görkemliliği, niceliği ve güvenliği bir yana, Bir de 1 Mayıs'ın fiili kullanımı var. Pratikte 1 Mayıs, ne yazık ki, yığınların bilinç, beklenti ve mücadele düzeyini, 5 Haziran öncesine indirmek için kullanılıyor. Bu oyunda rol alanlar için, umut ekmeği yine yene bitmiyor. Örneğin Ecevit'in gerilemesi bile yepyeni bir "umut" olabiliyor. 1 Mayıs'la birlikte Ecevit, "sınırsız özgürlük" vaadini de unutturma başarısını gösterdi. Ecevit şimdi "sınırsız özgürlük" vadediyor. "Sınırsız özgürlük isteme özgürlüğü" vadediyor. Bu da kimleri için yeni bir "umut" oluyor. Ama bu biterse başka "umut"lar

da var. Yirmi küsur CHP'li parlamenter 1 Mayıs gösterilerinde yer almadılar mı? İşte bu da "sol sosyal demokrasi" ya da "ulusal burjuvazinin sola açık kanadı". Mizansende bunların da yeri var. Tümü birden, "birşeyler yapmak" zorunluluğunu arka plana itip, "birşeyler beklemek" ögüdüünün gerçeklerini oluşturuyor.

"Birşeyler yapmak" zorunluluğunu, "birşeyler beklemek" perdesi ile gizleme girişimlerine zlet olan her olay dikkatli bir değerlendirmeye muhtaç. 1 Mayıs, bir de bu yani ile değerlendirme bekliyor. Böyle bir değerlendirme için ise, elde bazı şaşmaz ipuçları var. Örneğin, işçi katılımının düşüklüğü. Neden böyle oldu? Önceki 1 Mayıs'lara onbinlerle katılan işçiler, neden 1 Mayıs 1978'e yalnızca onbeş-yirmi bin kişi ile katıldılar?

Çok basit ve birbirine sımsıkı bağlı nedenlerle. İnsanların coşku ve heyecanını sürekli olarak diri ve ayakta tutmak en başta "biz kendimiz birşeyler yapabiliriz" inancının yerleşmesine bağlı. "Başkaları bizim adımıza birşeyler yapacak" beklentisi ise yalnızca çok kısa ömürlü bir coşku ve heyecan yaratabilir. Bu gerçekçi bilinenler yanında da burjuvazi yer alıyor. Bilgisini, sol görünümünü unsurların beklenti tarlasına ektiği tohumlarla pekiştiriyor.

Başta işçi sınıfı, kitleler her bekleyecekler. Örgütlenmek için bekleyecek. Desteklemek için CHP'nin ilerici girişimlerini bekleyecek. Türkiye'ye sınırsız özgürlüğün gelmesini bekleyecek. CHP'nin vaatlerini yerine getirmesi için "sol sosyal demokrasi"nin parti içi dayatmasını bekleyecek. Faşist odakların dağıtılması için, İçişleri Bakanı'nın gerçekleri görmesini bekleyecek. Peki ama iş yapmak da gerekmez mi? Gerekir. Onun için de 1 Mayıs'tan 1 Mayıs'a 364 gün bekleyecek.

Bekleme felsefesi ile kalıcı bilinç, heyecan ve coşku olmaz. Bekleme felsefesi demek, işçi sınıfının kendiliğinden hareketlenmesine bir biçim verememek, ona bir şey kazandırmamak demek. Çok bilinen bir deyimle "kendiliğindenliğe boyun eğmek" demek. Türkiye'de beklemeci filozofların tümü bu niteliği taşıyor. Türkiye'de kitle hareketlerine dangasını vuran sağ sapma, menşevizm de buradan kaynaklanıyor. Türkiye'de gelmiş geçmiş tüm menşevik çizgilerin, tüm işçi sınıfı edebiyatına rağmen, tüm mücadele ve tartışmaları işçi sınıfı dışındaki kesimler içinde odaklaştırmaları da hiç kuşkusuz rastlantı değil. Menşevizmin teorisi, beklemeye dayanıyor. Bekleme teorisi de, kendi başına iş yapacak bir sınıf olan işçi sınıfını; değil, yine bekleme eğilimindeki, kendi başlarına iş yapamaz nitelikteki küçük burjuva kesimleri odak ve eksen almaya dayanıyor. Daha açığı: işçi sınıfını, proletarya dışı kesimlerin içinde "kaynatmak". Küçük burjuva düşüncesinin ağır basıp bunun gerçekleştirildiği koşullarda ise her birlikte "birşeyler" bekleniyor. Yüzlerce slogan birbiri ile yarışıyor. "Siyasetler", gövde gösterisi yapıyor.

Sovyet araştırmacı Evzerov'un, revizyonistlerin "kitle hareketi" anlayışı konusunda önemli bir değerlendirmesi var. Şöyle diyor Evzerov: "Revizyonistler, kitle hareketini, nüfusun diğer kesimlerini proletaryanın yanına kazandıran bir faktör olarak değil; kullanımı proletarya dışı unsurların havasına göre belirlenecek bir araç olarak görürler." (Bernsteinizm'in Tarihi'nden, Socialism: Theory and Practice, Ocak 1978)

1978 1 Mayıs'ının başarısı, hiçbir zaman, içerdiği bu büyük tehlikeleri unutturmamalı. Çünkü "olay çıkmaması" madalyonun yalnızca bir yüzü. Üzerinde ayrıca tartışılabilecek bir yüzöl. Madalyonun öteki yüzünde işçi sınıfının, resmen ve alenen proletarya dışı kesimler içinde "kaynatılması" var. İşçi sınıfının birlik ve dayanışma gününün, proletarya dışı kesimlerin "havasına göre" kullanılması var. Onbir aylık bir diriliş ve canlanma döneminin üzerine çekilen bir sünger, kitlelere verilen bir müskemin olma tehlikesi var.

1 Mayıs 1978'i gerçekten kutlayanlar, bu tehlikelere karşı da mücadeleye edecekler.

MAYIS GÜNEŞİNDE AÇIĞA

İşçi sınıfının uluslararası birlik ve dayanışma gününün büyük bir antifaşist, antiemperyalist kitlesel gösteriye dönüşmesini engellemek için burjuva basından gelen tüm gayretleri gösterdi. Daha mitingten haftalarca önce başlatılan ve "askeri çevrelere yakınlığı ile bilinen" bir dergide yankısını bulan "Mayıs ayında Dođudan esecek terör rüzgarları" safasatan daha sonra giderek "1 Mayıs'ta İstanbul kana boyanacak" söylentisine dönüştürüldü.

Çingene bohçasını andırarak kadar renkli olan kağıt ziyanı büyük gazeteler, o gün İstanbul halkına sokaklara çıkarmalarını, hatta mümkünse şehir dışına çıkarmalarını öğütlediler. "Şeytanın kızıl çocukları" aksi takdirde evlere ve arabalara kadar gelip İstanbulluların kanlarını içeceklerdi!

SERMAYE PARTİLERİNİN TELAŞI

Burjuva basınının bu "kanlı avantür" korosuna burjuva partileri de katıldılar. Kimisi yandaşlarına kırılara açılıp bahar bayramını kutlamayı öğütürken, kimi de hükümetten gösterinin yasaklanmasını istiyordu. Ama 1 Mayıs günü İstanbul'da kan akmadı. Aksine "bahar bayramını" kutlamak için kırılara açılan faşistler yeşil çimenleri kırmızıya boyadılar. Etkinleştiği faşistler bir inşaat işçisini ağır yaradılar.

1 Mayıs burjuva basınının ve partilerinin tahmin ve temennilerinin aksine demokratik güçlerin güçlerini gösterdikleri bir şekilde kutlandı. Akbabalar gibi olay çıkarmayı bekleyenler, bunun üzerine telega düştüler. 1 Mayıs alanında neden Atatürk'ün ya da Fatih Sultan Mehmet'in resminin taşınmadığını sordular.

Sermayenin öz evladı AP'nin başı mitingi "utanç verici" olarak nitelendi. Hükmü, 1 Mayıs'ta İstanbul'u terk etmek ve şehri eşyaysız bırakmakla suçladı. AP'nin basına göre Takasim'de bir kızıl ihtilal provası yapılmıştı. Korosermayenin postal kabarası da katıldı. Mitingde kızıl bayrakların dolaştırıldığını, o gün İstanbul'da devletin olmadığını bağırdı. Ses tonlarından Takasim'de kan ak-

1 Mayıs egemen sınıfların korkulu ruyası oldu.

madığından üzgün oldukları anlaşılıyor.

İktidardaki muhalefet Demokratik Parti Genel Başkanı ve İş Bankasının yönetim kurulu üyesi Feriuh Bozbeğli yeni göreviyle mütenasip bir demec verdi. Bozbeğli'ye göre hükümet programında 1 Mayıs'ın kutlanması yoktu. O halde Ecevit nasıl olur da böyle bir işe izin vermişti. Hele mitingde Atatürk'ün portresinin bulunmaması bu suçta daha da affedilmez kılıyordu.

Kronik iktidar CGP ise hem iktidarda

hem de muhalefette bulunmanın verdiği avantajla çok rahat konuşuyordu. Mitinge kan dökülmemiştir ama, ya kızıl bayrakların açılmasına ne demeliydi? Bu düpedüz son Türk devletinin temellerine yüksek dozda dinanın düşmanları, işçi sınıfının birlik ve dayanışma gününün kutlanmasından çok rahatsız olmuşa benziyorlardı. Hele cinayet şebekelerinin planlarının tutmaması bu rahatsızlığı daha da artırıyor, işçi sınıfı düşmanları bu rahatsızlıklarının sonucu olarak kıvrılıp duruyorlardı.

FÜHRER ALAMAN İLLERİNDE...

Anarşinin kaynağı sermayenin postal kabarasının fuhriye ise olandan hemen sonra "3 Mayıs Türklük bayramını" da

kutlamadan ağababalardan emir almak üzere Alaman ellerine sefer düzenledi. Führer Almanyalı faşistler tarafından bararetle karşılardı. Hristiyan demokratlar başbuğu başta ettiler. Türkiye Almanya ya Hristiyan demokratların yetersiz propaganda teknikleri hakkında geliştirdikleri yöntem için bilgi almaya gitmişti. Alman Hristiyan demokratlarının ise bu konuda Büyük Alman İmparatorluğunun Propaganda Bakanı Göbel'in tekniklerinden yararlandıkları biliniyordu.

Almanya'daki Türk işçileri ve Alman demokratları Türkiye'nin Almanya seferi üzerine geniş bir antifaşist gösteri düzenlediler. Mitingde Alman demokratları ile Türk işçileri "Türkes go home" dediler. Ama Türkiye pek iyi İngilizce bilmediğinden olsa gerek bunu anlamadı ve Türkiye'ye dönmedi. O günlerde Türkiye'deki

"Cezacı Osman"

Ülkü Ocaklarının kapatılması istemi, mahkeme tarafından reddedildi. Ankara Valisi Tekin Alp tarafından ileri sürülen istem, Ankara Birinci Asliye Ceza Mahkemesi tarafından reddedildi. MHP organı Hergün gazetesi, bu kararı "Türkiye'de hakim var" biçiminde değerlendirdi.

Evet, "Türkiye'de hakim var". Kim bu hakim, tanımak gerek. Adı Osman Balvek. Adaşı eski Bornova savcısı Osman Kırkyazaroğlu ile de büyük benzerlikleri var. Osman Balvek, "cezacı Osman" adı ile biliniyor. Önüne gelene cezayı bastırması ile ünlü. Nâşitoldu da Ülkü Ocakları Osman Balvek'in elinden kurtuldu? Bunu görmek için, "Cezacı Osman"ı daha yakından tanımak gerekiyor.

Birinci özelliği, 1972'den sonra, bir fikir "suçu" ile ilgili olarak eski TİP'li parlamenter Çetin Altan'ı mahkum ettirmesi. "Cezacı Osman" önce bu yapıyla dikkat çekti.

Osman Balvek, ODTÜ'de boykot yapan öğrencilerin davasına da baktı. Öğrencilerin davası görülürken şu ilginç sözleri sarfettiği, davaya katılanlar tarafından biliniyor: "Karıyollarında trafik kuralları geçerli olduğu gibi, hayatın da bazı kuralları vardır. Bu kurallara uymayanlar, cezalandırılırlar."

ODTÜ öğrencilerinin avukatları, söz konusu davanın bir trafik davası olmadığını Balvek'e hatırlattılar, ama "Cezacı Osman" cezada ısrar etti.

Osman Balvek'in özellikleri bununla kalmıyor. Balvek, bir süre Eskişehir'de, Mihaliççik ilçesinde görev yapıp. Görevi süresince bölgenin çıkar çevreleri ile, toprak ağaları ile yakın ilişkiler kurduğu söyleniyor. Yine söylentilere göre, Balvek, Mihaliççik'teki görevi sırasında, ünlü toprak ağası ve MHP'nin ileri gelenlerinden Gün Sazak ile de yakından ilişkiler kurmuş.

Hergün gazetesi "Türkiye'de hakim var" başlığını atmakta haklı. Türkiye'de gerçekten Osman Balvek adında bir hakim var. Ankara valisi Tekin Alp baltayı taş mı vurdu dersiniz?

**KAN DÖKECEKLER!
ellibin sopa!
saklanın!
kaçın!
SALDIRACAKLAR!
YAGMA EDECEKLER!**

ÇIKANLAR

"anarşik" olaylarda ise gözle görülür bir azalma seıldı.

ECEVİT BULGARİSTAN'DA..

İktidara geldikten sonra leyleği havada gören Ecevit de, Führer Almanya seferini yaptığı aralarda kardeş Bulgaristan'a rasmi bir ziyaret yaptı. Bulgaristan işçi misli Türkiye den gelenlere şimdiki dek pek görülmemiş bir karşılama töreni yaptı. Fırtınaya rağmen Sofya sokakları iki ülke arasında dostluk ve işbirliği yapılmasını gerektirdiğini anlatan seslerle çınladı.

Ecevit hükümetinin her yaptığına "muhalefetin cesazi ehliyeti yoktur" ilkesi gereğince karşı çıkan AP'nin başi ise bu kez konuşmadı. "Sosyalist ülkelerle işbirliği benim dönemimde başladı. Bunun gerçek sahibi benim" bava larında. Pek çok kişi sosyalist ülkelerle işbirliklerini geliştirilmesini Türkiye baktınun gerçek çıkarlarına uygun olduğunu farkındaydı. Ancak bunu kendi kendilerine farketmediler. Bu konuda da en büyük iş sosyalistler tarafından yapılmıştı. Burjuvazi sosyalist ülkeleri bir gerçek olarak kabul etmek zorunda bırakılmıştı.

"SOLCU DGM'LER"

Evvelki haftalardaki sonlarına doğru Millî Güvenlik Kurulu toplantısı yapıldı. Toplantıda genel güvenlik sorunlarının konuşulduğu açıklandı. Ancak Adalet Bakanı Mehmet Can'ın da toplantıya katılması adalet kurumlarıyla ilgili birşeylerin konuşulacağı konusunda yeterli bir fikir oluşmasını sağladı.

Yapılmas istenenin ne olduğu daha sonra açıklandı. Bakanlar Kurulu Millî Güvenlik Kurulu'nun "tasviye ettiği" İhtisas Mahkemeleri ile ilgili konuları görüştü.

"İhtisas Mahkemeleri" anarşik olayların önlenememesi için düşünülmüştü. Tüm Türkiye'deki yarğıcılar İzmir Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı gibi "jet" olmadıklarından anarşik olaylarla ilgili kararlar geç almıyor bu da anarşistlerin daha da cesaretlenmelerine yol açıyordu. Bu gerekçeyle İleri süren Ecevit yalnızca anarşik olaylara bakacak özel ihtisas mahkemelerinin kurulacağını açıklıyordu. Açıklamalara göre bu mahkemelerin kuruluşunda Ticaret Mahkemeleri, Basın Mahkemeleri gibi kurumlardan esinlenecekti.

Ecevit herşeyi düşünmüştü. Bu mah-

kemelerin kurulmasıyla Anayasa da zedelenmiş olmayacaktı. Doğal hakim ilkesine uyularak mahkemeler oluşturulacaktı. Ayrıca bu mahkemelerin daha iğler hale getirilmesi için bir de adli zabıta kurumunun genişletilmesi, modern araç ve gereçlerle donatılması tasarlanıyordu.

Ecevit bu açıklamayı yaptı, ama, doğal hakim ilkesinin nasıl olup da bozulmayacağı konusunda pek birşey söylemedi. Henüz düşünme aşamasında olsa gerekti...

AP'nin başi ise Ecevit hükümetinin her yaptığına karşı çıkmak zorunda olduğundan ihtisas mahkemelerini abesle işiğal olarak yorumladı. AP'nin başına göre Anayasa DGM'lerin kurulmasını öneriyordu. Anayasanın çiğnenmesi önlenmek isteniyorsa DGM'ler kurulmalıydı. Buna başka isimler bulmanın hiç bir anlamı yoktu!

...VE DE TOPRAK REFORMU

12 Mart döneminde CGP'li yakınığ ile bilinen İhan Öztrak tarafından hazırlanan fakat buna rağmen meclislerden kuşak döndürülerek çıkarılan Toprak ve Tarım Reformu tasarısı 10 Mayıs tarihinde tümüyle ortadan kalkacak. Nasrettin Hoca'nın leyleğini andıran Toprak ve Tarım Reformunun hazin hikayesi şöyledir.

Bilindiği gibi 12 Mart'tan sonra kurulan beyin kabinesinde çatlağın başlamasına neden olan olay Toprak ve Tarım Reformunun çıkarılmasının tehlikeye düşmesi idi. Daha sonra kurulan 12 Mart kabinelerinde de toprak ve tarım reformu baş sorun olma özelliğini korudu. Ancak anırlı da olsa bir toprak reformu çıkarıldı. Toprak reformunun gerçek sahibi İhan Öztrak bile reformun yapılmasından sonra "artık toprak reformu kalmadı" diyordu. Yasa öyle bir hale sokularak çıkarılmıştı ki, yasa; hazırlayanlar bile onu tanıyamadılar.

Gel zaman, git zaman devir değişti. Toprak reformu uygulamasına geçildi. Hükümette bu görev MHP'ye verildi. MHP toprak reformundan çok partizanlık düşüncesinde olduğundan bu kadroları kendi yandaşları için kullandı. Ancak bu saralarda ortaya çıkan Güney-Döğü sulama projesi hesapları altüst etti. Sovyetler Birliği Güney-Döğü'nun sulaması için büyük bir projeye katılacağını açıklayıp, bunun temelleri de atılınca daha önce toprakları kamulaştırıldığı halde seslerini çıkarmayan büyük toprak

Burjuva partileri 1 Mayıs'ı karalama çabalarında başarısız kalacaklar

sahiplerinde bir kıpırdanma başladı. Önce Başbakanlık binası büyük toprak sahipleri, çocukları ve karılarıyla basıldı. Ancak seçim arifesi olduğundan buna kimse alırdırmadı. Ancak daha sonra bu olay boyut değiştirdi. DP'den toprak reformu meselesi nedeniyle ayrılp AP'ye geçen toprak ağası Mustafa Kılıç bu kez de biraz demokrasiyi kurtarmak, biraz da topraklarını kurtarmak amacıyla AP'den istifa ederek CHP ile kurulan hükümette katıldı. Kılıç, CHP'den toprak reformu dondurulacak sözünü almıştı.

DONDURULAN REFORM

CHP verdiği sözü tuttu. Toprak ve Tarım reformuyla ilgili Devlet Bakanı

Enver Akova toprak ve tarım reformunun dondurulduğunu açıkladı. Reform nedeniyle meydana gelen bazı haksızlıklar düzeltilmekte. Ancak CHP hükümeti bunun aybımını üstlenmek istemiyordu. Akova mecliate yaptığı bir konuşmada, "toprak ve tarım reformu uygulaması yalnızca Urfa'da durduruldu" dedi. Kimse de kendisine "başka bir yerde uygulaması var mı?" diye sormadı.

Sonunda istenen oldu. Zaten pek bir şey benzemeyen toprak ve tarım reformu ile ilgili yeni yasa "çıkartılmağında" eski yasa 10 Mayıs tarihinden itibaren ortadan kalktı.

12 Mart'la başlayan, Anayasa Mahkemesinde boyutlanan Toprak Reformu macerası CHP hükümeti ile noktalandı...

Dediler ki....

1 Mayıs 1978, sağ ve "sol"da çeşitli biçimlerde değerlendirildi. Bu değerlendirmelerin bir bölümü, basına da yansımış bulunuyor. Burada, hiç kuşkusuz 1 Mayıs'a kudurgan sağ gözükülebilen bakanlardan ve "bizim işimiz" sarhoşluğunun verdiği şımarıklıkla yeniden sağa sola saldırmaya başlayan söze "sol" çevrelerden örnekler verecek değiliz. Gazetelere şöyle bir göz atıldığında ilgi çeken bazı alıntılar, kimlerin 1 Mayıs'a hangi gözle baktığını sergilemeye yeter sanırız.

ESKİ GÖZ AĞRIM 1 MAYIS'İ DA KORUDU

"Üç beş bomba patlatıp yirmi otuz kişiyi öldürmek, çevredeki damlara gizlenip makineli kalabalığı taramak; panik yaratıp çoluğu çocuğu ezdirmek gerekirdi. Ama olmadı. 1. Ordu'nun koruma ve kollama işlevini özene yerine getirmesi, teröre fırsat tanımadı." (İhan Selçuk, 1 Mayıs ta Geçti, Cumhuriyet 3 Mayıs Çarşamba)

İKİNCİ ESKİ GÖZ AĞRIM, BİRİNCİSİNİ BİR TANISAM...

"Taksim alanına en kalabalık grupla DEV-GENÇ katıldı. 1 saat 40 dakika sürdü yürüyüşleri. Gençler, 12 Mart döneminde öldürülen arkadaşlarını unutmadıklarını vurguladılar: "kurtuluşa kadar savaş" diye bağırıyorlar. Ancak bu savaşın somut koşulları, yöntemleri nedir ve ne niteliktedir? Kamuyuona bir iyi açıklamaları gerekiyor." (İhan Selçuk, aynı yazı)

KABAKLI, MAOULARI SEVİYOR

"Ama neden? Madem ki komünisttirler, 1 Mayıs'ı kutlamak ötekilerinin de hakkı değil mi? Maoconun ne ekşisi var Lenininden? O şimdi daha ilerici. Hiç ol-

mazsa memleketi Moskova'ya satmaya-çağı da belli." (Ahmet Kabaklı, Ayrıncımız Kabanara Kadar, Tercüman, 3 Mayıs Çarşamba)

ECEVİT BUNA NE BUYURACAK?

"Eğer Türkiye demokrasisinde Bülent Ecevit bir Komünist Partisi ekşikliğı görüyor idiyse, böyle bir partinin kurulmasını engelleyen yasa ların kaldırılması için, yasa teklifi getirirdi. Gerekli yasa değişikliklerinin yapılacağını parti programına koyardı.

"Her ikisinin de yapılmaması olmasa, sözlerin veya en azından öne sürülen gerekçenin içtenliği konusunda şüphe vericidir." (Güneri Cıvağlı, Tutarsızlıklar Çelişkiler, Tercüman, 3 Mayıs Çarşamba)

BANA GÖRE "PRİMUS INTERPARES"

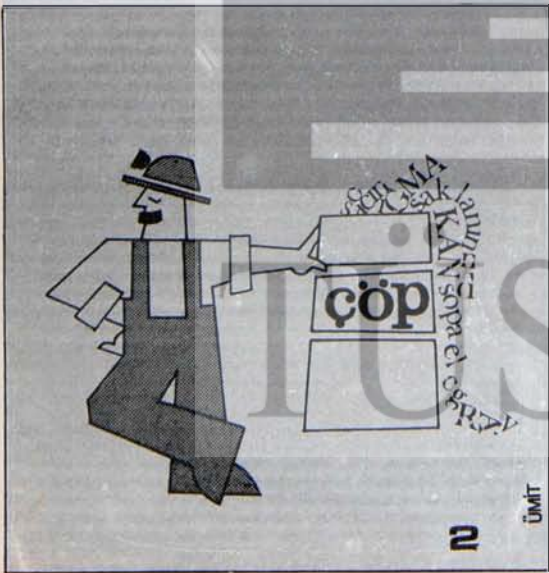
"Sine ben geçenken 1 Numaralı adamı gören halk, başladı alkışa. Televizyon programlarının 1 numaralı adamı Cüneyt Arkın geçiyordu sinema emekçileri arasında. Ve 1 numaralı adam, yüzbinlerin içinden biri, bir sıra neferiydi Dolma-bahçe yokuşunu sloganları söyleyerek, "Sansüre Hayır!" diyerek tırmanırken." (Oya Baydar, Yahu Bu Halk Değil mi? Politika, 2 Mayıs Salı)

CHP İKTİDARININ FARKI...

(1 Mayıs'taki slogan ve dövizler kasdediliyor.)

"Geçen yıl ile bu yıl arasında bu alandaki farklılık şuradadır:

"Demirel hükümeti döneminde o durumlar takipsiz kalmıştır. Bugünkü hükümetin valisi ise sözkonusu olayların film ve tutanaklarla saptandığını, gereken kovuşturmanın yapılacağını açıklamıştır." (Abdi İpekçi, Durum, Milliyet 4 Mayıs Perşembe)

ÇALIŞMA BAKANI ECEVİTTEN BAHİR ERSOY'A

İLHAN AKALIN

24 Temmuz, Türk-İş tarafından "işçi bayramı" olarak ilan edilmiştir ve "kutlanmaktadır." Bilindiği gibi 24 Temmuz 1963'de 274 sayılı sendikalar yasası ile 275 sayılı toplu iş sözleşmesi - grev - lokavt yasası kabul edilmiştir. Bu dönemin Çalışma Bakanı, bugünün Başbakanı Bülent Ecevit'tir.

Çalışma Bakanı Bülent Ecevit döneminde çıkartılan 274 ve 275 sayılı yasalar için çok şey söylendi, söylenmekte. Söylenenler 1966'larda başladı. Söylenenlerin başında yetki alma işleminin sakatlığı ve bunun giderilmesinin yolunu da referandum olduğu geliyor. İştekinin başında bu konunun gelmesi gerek Anayasa, gerekse sınırlı da olsa 274 - 275 sayılı yasalarla işçilere tanınan hakların kullanılmasının engellenmesinde olmasından. Uygulamada bu engelleme ilerici - devrimci sendikaların dayatmaları ile en aza indirilmeyle çalışıldı ve indirildi ama ortadan kaldırılamadı. Geride bıraktığımız iki dönemde ise engelleme doruk noktaya ulaştı. Birinci dönem 12 Mart dönemi, ikincisi ise MC dönemi.

MC döneminde Çalışma Bakanlığı alanı, ortaklardan MSP'nin payına düşmüştü. MSP bu alanı diğer ortakları gibi alabilirdi kullandı. En üst düzeyden başladı, adım adım ve kararlı biçimde kapıcılara kadar indi. İş müfettişleri perişan edilirken "teftiş yetkili" kartlarını düzenleyerek MSP militanlarına dağıtıldı. Bölge Çalışma Müdürlüklerinin tamamına imam-hatipler getirildi.

İşçilerin ekonomik-demokratik mücadelesi açısından Çalışma Bakanlığı ve Bölge Çalışma Müdürlüklerinin büyük önemi var. Hem iş yasasının hem de 274-275 sayılı yasaların uygulanmasında bütün yollar Bölge Çalışma Müdürlüğü'nden geçiyor. MC ve ortağı MSP bu yolu çok iyi kullanıyordu. Gerek Hak-İş veya MİSK kullanılan bu yolla parası topladı.

SENDİKACI BAKAN:
BAHİR ERSOY

Bugün Çalışma Bakanlığı koltuğunda eski bir sendikacı oturmakta: Bahir Ersoy. Dönüm Çalışma Bakanı, 274-275 sayılı yasaların çıktığı dönemin çalışma bakanı Bülent Ecevit'de başbakan.

İşçilerin mücadelesi iş yasası, sendikalar yasası, toplu sözleşme, grev ve lokavt yasalarının değiştirilmesi yönünde sürüyor. Süriyor ama değiştirilmesi yönünde. Bahir Ersoy'un bakanlığına bir hazırlık görünümlerinde yok. Bu, birinci saptama.

İkinci saptama, bugünle ilgili, uygulamaya ilgili. Başka bir deyişle işçilerin Anayasa ve 274 - 275 sayılı yasalarla sahip oldukları örgütlenme; toplu sözleşme ve grev yapma haklarının kullanılmasında ilgili. Kullanma da yollardan geçtiği Bölge Çalışma Müdürlükleriyle ilgili. Sendikacı Bakan Bahir Ersoy'un yönetimindeki kuruluşlarla ilgili.

ESKİ TAS, ESKİ HAMAM

Bugün Çalışma Bakanlığı koltuğunda eski bir sendikacı var. Bölge Çalışma Müdürlüklerinden imam-hatipleri alında, yerlerine başkaları getirildi. Getirilen başkaların, gidenlerin yaptıklarını aynı sürdürüyor. Yani işçilerin örgütlenme ve toplu sözleşme ve grev hakları yine engelleniyor. Engellenen sürüp gittiğini, uygulamadan örnek vererek açıklamakta yarar var. Yukarıda belirtildiği iki saptamaya bir üçüncüsünü eklemek gerekiyor. Üçüncü saptama şu:

20 Mart Direniş'i ni hatırlamak yeter. Hatırlanması istediğimiz 20 Mart Direniş'i'nin görkemli değil. Bu görkemli

Ecevit'in Çalışma Bakanı Ersoy, sermaye ile yanyana

direniş karşısında pek çok çevrenin tutumu: "Aman CHP iktidarını işini güçleştirmeyelim. Aman eylem yapmayalım" oldu. Aynı anlayış, konuyla ilgili olarak, "Aman Çalışma Bakanlığının da Bölge Çalışma Müdürlüklerinin de üstüne gitmeyelim. İşleri güç. Bekleyelim, dizeleir nasıl olursa. Şunun şurasında iktidara geleli ne kadar oldu ki?" biçiminde belirir.

ÖRNEKLER İÇİNDEN YALNIZ BİRİ

İşçilerin bir sendikada örgütlenmelerinden sonra, toplu iş sözleşmesi yapılabilmesi için yetki alınması gerekiyor. Yetki alma işinin başlaması, işçilerin örgütüldüğü sendikadan Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne yazılı ile başvurusunu gerektiriyor. Bölge Çalışma Müdürlüğü'nün sendikadan yazılı başvurusuna yazılı cevabı ikinci aşama. Üçüncü aşama bu cevaptan sonra sendikadan gazete ilanını ve işkolunda kurulu sendikalara çağrı da bulunması.

Başka bir deyişle Bölge Çalışma Müdürlüğü sendikadan başvurusuna cevap vermeden işlemin yürütmesi mümkün değil. Toplu iş sözleşmesi yapabilme için alınması gereken yetki konusunda ilk numaralar bu noktada başlıyor.

Bölge Çalışma Müdürlükleri sendikaların bu başvurusuna cevap vermek "görev ve yükümlülüğünde" olmasına karşın bunu savsaklıyor. "Niçin cevap verilmiyor?" diye sorulduğu zaman beylik bir yanıt var: "Böyle bir işyeri var mı, yok mu tetkik ediyoruz." Bu tür yanıt verilen işyerleri arasında iki-üç dönem toplu iş sözleşmesi yapılmış işyerleri olduğu gibi, resmi sayılabilen işyerleri de var.

Bir örnek vermek mümkün. Örnekte birkaç özellik bir arada. İlk özellik işlemin başlatılmasının MC dönemine, sonuçlandırılmasının ise bir sendikacının bakan olduğu döneme rastlamasından. Ötekirden özellik, bu örnekte bir kaç numaradan bir arada uygulanmış olmasından bulunabilir.

İşyeni, İngiliz Kültür Heyeti. Bu işyerinde çalışan 24 işçi Sosyal-İş üyesi olmuştur. Toplu iş sözleşmesi yapabilme için yetki almak gereklidir. Ve Sosyal-İş 16 Kasım 1977 tarihinde Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne başvurdu. Bu başvuru yanıtı alındı kalınca 13 ve 28 Aralık 1977 tarihlerinde, Bölge Çalışma Müdürlüğü'nin görevleri de hatırlatılarak iki yazılı başvuru daha yapılır. Sonuçta, ilk başvurudan bir buçuk ay sonra 2 Ocak 1978 tarihinde yanıt alınabilir.

Yanıtın alınması ile birinci numara bitmiştir. Sendika gerekli çağrılan yazar ve sonucunda ikinci numara uygulanmaya konulur: Çağrıyla itiraz vardır, belgelerin Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne verilmesi gerekmektedir. Sosyal-İş gerekli belgeleri verir, itiraz eden Teknik-İz ve Türk-Büro belge vermez. Bu durumda Bölge Çalışma Müdürlüğü'nün yetki karar vermesi gerekir. Bu kararın verilmesi gerektiği günlerde eski bir sendikacı Çalışma Bakanları'ndır ve yetki karar verilmaz. İrade beyanına başvurulacağı 16 Şubat 1978 tarihli bir yazı ile Sosyal-İş

e bildirilir. İrade beyanı 27 Şubat 1978 günü yapılır ve tüm işçiler Sosyal-İş üyesi olduklarını beyan ederler. Nihayet 13 Mart 1978 tarihinde Sosyal-İş'in yetkili olduğu bildirilir. Başvurunun üzerinden dört ay geçtikten sonra.

Bu dört aylık sürede işçiler toplu iş sözleşmesi yapma haklarını kullanamamışlardır. Ama işveren bu dört aylık dönemde iş yasasının kendisine bahsettikleri işçileri işten çıkartma hakkına kullanmıştır. Daha başka öyle örnekler verilebilir ki, özellikle 15 - 20 işçinin çalıştığı işyerlerinde, işverene kazandırılan zaman içinde işverenler işçi çıkartma hakkını sonuna kadar kullanmışlar ve yetki alındığı tarihte işyerinde hiç işçi bırakmamışlardır.

Hani 1 Mayıs'a gelmeyecektin?

Dünyadan az olmakla birlikte, solun, sosyalizmin ticaretini yapmaktan başka bir endişesi olmayanlar, Türkiye'de bugün de var. Bunların önemli bir bölümü, "sanatçı" kesiminden. Reklamlarının yapılabilmesi, isimlerinin duyulabilmesi için yapmayacakları iş, söyleyemeyecekleri söz yok neredeyse.

Böylelerinden biri de yılların Nobel ve ödül hastası, nam düşkünlü yazarın Yaşar Kemal. Yaşar Kemal, 1 Mayıs'tan bir iki gün önce maocu Aydınlık gazetesine bir demec verdi. Demecinde, "1 Mayıs'ta bölücü bir tutumun hakim olduğunu, böyle bir gösteriyi katılmayacağını" belirtti. Aynı yazar, daha önce yine reklam amacıyla maocu cerideyi ziyaret edip "başarı dileklerini" iletmişine göre bunda şaşılacak bir şey olmadığını düşünener çıkabilir.

Ancak Yaşar Kemal 1 Mayıs günü Taksim alanındaydı. "Hani sen gelmiyordun" diye soranlara, ipe sapa gelmez şeyler söylüyordu. Östelik yakasından da "sosyalist" bir partinin rozeti bulunuyordu. Bu rozeti neden taktığı sorulduğunda, yine şaşkın şaşkın baktı. Ünlü yazarın yanında bulunanlardan biri şöyle dedi: "Çanım Yaşar! bilmezsiniz; kim rozet verse o mutlaka takacak bir yer bulur."

İşte Türkiye'nin ünlü yazarı böyle biri. Maocular da böylelerini iyi bildikleri için sık sık sayfalarında onlardan yararlanıyorlar. 1 Mayıs mı karalana-cak? Gelsin Yaşar Kemal'den demec... Sosyalizme küfür mü edilecek? Hemen Yaşar Kemal'e koşulsun, Bilinir ki, ünlü yazar reklam uğruna kimseyi geri çevirmez.

Türkiye'de kafasıyla, düşüncesiyle ve inançlarıyla tefessüh etmiş böylelerini adam edebilmek olanaksız. Harcanan zamana yazık. Yapılacak tek iş, onları sergilemek. İbreti alem olarak teşhir etmek. Ki, yeni, temiz insanlardan reklam için ona özenlen çıkmasını. İnsanların ismini duyurabilmesiyle, isminin temizliğini koruyabilmesi çoğu zaman birbirine uyumsuz. Özellikle nam düşkünlü kariyeristler sözkonusu olduğunda.

12 MART'I YENMEK İÇİN

MUSTAFA BELGİN

Üç isim, akla kapkarlık üç yılı geçiriyor. 12 Mart döneminin en koyu karanlığında burjuvazinin apoletli temsilcileri tarafından idam sehpasına gönderilen Gezmış, Aslan ve İnan'ın ölümlerinden bu yana tam altı yıl geçti. Üç isim, en başta bu karanlık dönemi hatırlatıyor. Cinayetli, terörlü, aramalı, sıkıyönetimli üç yıl. İnsanların birbirine düşman edildiği, komşunun komşudan ürkütüldüğü, iğrenç "ihbar" furyasının damgasını vurduğu bir dönem. Türkiye üç yıl bu karanlığı yaşadı.

Bugün ise, kimi çevrelerde 12 Mart karanlığını unutma karanlığı hüküm sürüyor. Bu karanlığın temelinde de, "beterin betervar" mantığı ile, bugünün koşullarına şükretmek; 12 Mart'ı kalıntıları ile üzerine yürünecek değil, unutulup tarihe gömülecek bir dönem olarak görmek hastalığı var. Bu hastalık "ilerici", "demokrat" çevrelerde çok yaygın. Mantık, aynı mantık. Dün CHP'den ve ileriden "ileri demokrasiyi" hayata

geçirmesini bekleyenler eğer bugün aynı kuruluşa ve kişiye "ileri demokrasiyi istemeye özgürlüğü vardır" dedi diye alkış tutuyorlarsa; böyle bir yılınlığın, böyle bir tevekkülün 12 Mart kalıntılarının üzerine yürümesini beklemek gerekli.

Görev yine işçi sınıfının, işçi sınıfının politik hareketinin görevi. Başta yine onlar çekecek. 12 Mart kalıntısı karanlığın üzerine önce onlar yürüyecek. Sonra yığınlar ve yığınlar izleyecek.

Nedir 12 Mart karanlığının kalıntıları?

En başta şu: Bugün 12 Mart döneminde, burjuvazinin apoletli temsilcileri tarafından, düzmece "suç"larla hüküm giyen, karanlıkta inen darbelerle tüm yantısını zindanlarda geçirmeye zorlanan yüzlerce ilerici, yurtsever, demokrat ve sosyalist var. 12 Mart döneminde ve öncesinde, işçi sınıfı hareketi açısından yanlış eylem yapılmaları, yanlış yolda yürümleri bir yana. Burası o kadar önemli

değil. Östelik de bu karanlığın kalıntıları ni yok etmek için parmaklarını dahi oynatmayanların, karanlığın üzerine yürümekten "ya daha beteri olursa" diye korkanların, bu yanlışları eleştirmeye hiç de hakları yok. Türkiye'de işçi sınıfı hareketi açısından böyle yanlışları eleştirmeye, yalnızca onların özgürlük hakkını sonuna kadar savunmaların hakkı var. Bu anlamda sonuna kadar demokrat olanların, tutarlı olanların hakkı var. İşçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketinin hakkı var.

Küçük burjuvazi bu. Ne kadar kolay unutulabiliyor. Ne kadar kolay bir biçimde ormana değil de tek bir ağaca baka-biliyor. Türkiye'de demokrasi mücadelesinin önünde sayısız görev varken, bu mücadelede atılması gereken sayısız adım varken, işin içinde birşey yapıp beklemek var diye nasil tek bir ağacı ormanın yerine koyabiliyorlar. Türkiye zindanlarında yüzlerce ilerici, yurtsever varken nasil onları bir kalemde silip sihirli vaadlerle kendilerini avutabiliyorlar.

Hak almanın bir dayatma sorunu, bir zor sorunu olduğu hiçbir zaman unutulmamalı. Dayatmadan, bastırma-dan, gücünü, kararlılığını ve azmini göstermeden kimse sana "demokrasi" ve özgürlük hediye etmez. Hangi demokratik talep olursa olsun. Tüm göze göre, dişe diş bir mücadeleyi ve kararlılığı gerektiriyor. 141 - 142'nin kalkmasından, siyasi partiler yasasının demokratikleştirilmesinden 12 Mart hükümlülerinin özgürlüklerine kavuşturulmalarına kadar.

Kimi demokratların ya da adı "demokrata çıkarılanın" ustaca bir saptırması var. Söz, vaad ve beklenti, her zaman en sonu, en acil görevlerin gizlenebileceği bir sis perdesi oluyor. Türkiye'nin "batılı anlamd3 sınırsız özgürlüklere sahip olmasını" istiyorlarmış. Peki bunun için ne yapıyorlar? Bu, "sağa da so-

la da karşıyız" diyerek mi gerçekleştirilecek? İhtisas mahkemelerinin kurulması ile mi gerçekleştirilecek? Hele hele, karşı olduğunuzu söylediğiniz bir dönemin darbesini yiyen yurtsever insanları zindanlarda tutarak mı gerçekleştirilecek?

Üç yurtsever gençin ölüm yıldönümünde, "demokrat" olduklarını iddia edenleri yeniden sarsmak, silkelemek gerekiyor. Yaşamlarının baharında burjuvazinin zindanlarına gönderilen, orada kalmaya mahkum edilen çok sayıda insan var. Haydi, ne duruyorsunuz? Bu insanların "bağımsız yargı organlarına cezalandırıldıklarını" mı ileri sürceksiniz? "Bunlar çıkarsa anarşi yeniden başlar" gibi güllük gerekçeler mi ileri sürceksiniz? Yoksa "demokrasiyi korumak gerekiyor; 12 Mart mahkumlarını salarsak burjuvazi ile aramız bozulur, iktidarda kalamayız. O zaman da MC gelir" saf-satasını mı ileri sürceksiniz. Belki de zehir Hafıye Sükan ile maruf antikömünizm tüccarı Feyzioğlu'ndan çekiniyorsunuz. Peki ama bütün bunlardan sonra nasil "halkçı", "ilerici", "demokrat" olduğunuzu söyleyebiliyorsunuz?

O halde görev işçi sınıfının görevi. Gerçekten demokrat olanların görevi. İşçi sınıfı ve gerçek demokratlar, yığın olmayanlar 12 Mart'ı ve onun hükümlülerini unutmadılar. Onlara özgürlük verilmesi mücadelesine girilmeden, kendilerinin de özgür olamayacaklarını biliyorlar. Bu nedenle mücadelelerini sürdürüyorlar.

Gezmiş, Aslan ve İnan'ın ölüm yıldönülerinde, yeni bir silkinişle, 12 Mart karanlığının kalıntıları üzerine yürüyelim. "Siyasi tutuklu" denen iğrenç cümlenin Türkiye'nin politik ve hukuki sözlüğünden çıkarılmasına çalışalım.

Üç yurtseverin anısına en büyük saygı, aynı dönemin mahkumlarının özgürlükleri için mücadele ederek gösterilir.

Tüm "siyasal tutuklu"lara, 12 Mart faşizminin kurbanlarına özgürlük!

Üç yurtsevvere saygı

Hüseyin İnan, Deniz Gezmış ve Yusuf Aslan'ın 12 Mart faşizmi tarafından idam sehpasına yollanışlarının üzerinden 6 yıl geçti.

"Yaşasalardı ne yaparlardı?" sorusunun yanıtını bulmak hayli güç. Ayrıca büyük bir önem de taşıyor. Çünkü İnan, Gezmış ve Aslan belirli ve özel bir dönemin isimleri oldular. Bugün böyle isimlerin ortaya çıkmaması, bu özel dönemin aşılıp gerilerde bırakıldığını gösteriyor. Gelişmenin diyalektiği böy-le.

Gelişmenin diyalektiği, yaşamları, düşünceleri ve eylemleri ile geride kalanların unutulmaları anlamına gelmiyor. İnan, Gezmış ve Aslan'ın iki açıdan hatırlamak gerekiyor. Birincisi, üç yurtseveri idam sehpasına gönderenlerden hesap sorulması açısından. Bu hesap da İki düzeyde sorulacak. Önce faşizme karşı mücadele edip onu yenerek, sonra da zaferle birlikte özel ve kişisel sorumlulardan birer birer hesap sorarak. Hareket, bu hesabı, ajandasında sürekli olarak muhafaza ediyor. Güncelince kullanmak üzere.

İkinci olarak, İnan, Gezmış ve Aslan'ın bir dönemi tanımak için hatırlamak gerekiyor. Tertemiz, piri piri gençlerin "son çare" olarak tutundukları dalın da kırılmasından sonra nerelere savrulabileceklerini görebilmek için bu dönemi hatırlamak gerekiyor. Örgütsüzlüğün, başıbozukluğun ve dağınıklığın egemen olduğu bir ortamda, insanlar güvendikleri, iradıkları hareket ve kişilerin de "çıkarıcı", "kuyrukçu", "karierist" ve "korkak" olduklarını görürlerse ne yaparlar? Hele genç iseler, hele hele kaplarına şifanıyorlarsa?

İnan, Gezmış ve Aslan yalnızca yaşadılar ve gördüler. Yaşayıp gördüklerini bilinçlerinin süzgecinden geçtirmediler. İdeolojik düzeyleri buna elverişliydi. Üçü de, ideolojik yetersizliğin getirdiği çaresizliği, cesaret, atılma ve mertlikleri ile yenmeye kalktılar. Paris Komün'ünden yüz yıl sonra, üstelik bir avuç insanla "göğe tırmanmaya" çalıştılar. Başaramazlardı. Başaramadılar.

İnan, Gezmış ve Aslan'dan geriye kalan cesaret ve atılma gücü sürdürülebilir. Cesaret ve atılma gücü örgütlü mücadele bilinci ile, örgüt inancı ile bütünleşebilir-se. Başka alması yok. Çünkü 1971 öncesinden farklı olarak, günümüzün verileri, örgüt bilinci ve inancı olmadan cesaret ve atılma gücünde olamayacağını gösteriyor. İnan, Gezmış ve Aslan'ın dramaları, örgütsüz cesaret ve atılma gücünün mümkün olmadığı bir dönemde yaşamalarından kaynaklanıyor. Bu dönemin aşılması da üç yurtseverin anısı için en büyük saygı olarak görmek gerekiyor.

Yaşasalardı, büyük bir olasılıkla bunu onlar da görceklardı.

HAREKET YASA YERLEBİR

ZEKİ KILIÇ

Bir eylemin öngörülen amaç doğrultusunda işlev görebilmesi, daha sonraki adımların atılmasına katkı sağlayabilmesi için, hiç bir zaman gözardı edilemeyecek ön ve temel bir koşula ihtiyaç vardır. Bu koşul, eylemin düşünülmesinden, planlanmasına; hazırlıklarından, yürütümüne kadar olan süreçte yönetimin tek ve muktadir bir elde olmasıdır. Bu sağlanmadıkça, ya da bu koşulun sağlanabilmesi doğrultusunda sürekli ve ısrarlı bir çabanın içerisine girilmedikçe, büyük kalabalıkların görkemli görüntüsünün dumanları altına girmekten öte bir anlam taşımaz. Bunun içindir ki, işçi sınıfı partileri, o gün için hastalıklı, zaafî akımların oluşturduğu sis perdesi yüzünden eyleme katılanlarca veya katılması gerekenlerce görülemeyen olumsuzlukları gidermek için, kısa süreli taktik avantajları kaybetme pahasına, yanlışlıklarla yarışmak yerine ona set olacak, baraj olacak bir tutumun içerisine girmişlerdir ve girmektedirler.

HAREKETİN SORUMLULUKLARI

İşçi sınıfının bilimsel sosyalizmi hedef alan partilerinin kademeleri ve üyeleri, her koşul ve durumda, yapılacak her işte, katarılacak bir eylemde daima söz konusu işin veya eylemin kararlaştırılan biçimine ve disiplinliliğine, hareketin o andaki yönlendirme işlevini üstlenen yöneticilerin teklifine karşı en büyük sorumluluğu ve titizliği göstermekle kendilerini yükümlü saymışlardır ve yükümlüdürler de. Bu nedenle, parti olarak tek başlarına kotarmayı öngördükleri eylemlerde, inisiyatiflerini azaltacak en ufak bir girişime karşı en acımasız ve müsamahasız tepkiyi gösterirler. Yine bilimsel sosyalist hareketin üyeleri, kitle örgütlerinin tek başlarına veya ortaklaşa düzenleyecekleri eylemlerde, eylem öncesinde ve eylemin hedef ve yönlendirme ilke ve taktiklerinin saptanmasında elden gelen tüm katkıyı yapmaya çalışırlar. Kararlaştırılan biçim, saptanan hedef ve öngörülen disiplin, olması gerekeni altında bile olsa, eylemin öngörülen biçimiyle uygulanmasının en samimi ve en tutarlı uygulayıcısı olurlar. Bilimsel sosyalistler, verdikleri sözün sahibi olduklarını her fırsatta dışındakilere göstermek ve onlara güvenilir olduklarını anlatmak zorundadırlar.

YANILGILARA BAĞLI OLANLAR

Kitle örgütlerinin kuruluş amaç ve mücadeleleri açısından politik örgüt işlevi göremeyecekleri, bunlara, politik örgüt işlevi yüklenildiğinde doğabilecek aç sonuçların neler olacağı hep söylendi, söylenmektedir. Yine bir uç yanlışlığa karşı olabilecek en kısa sürede önlem alınmazsa, yalnız başına zaman faktörünü bile bu yanlışlığı bir başka uç yanlışlığa dönüştüreceği gerçeğinin altı hep çizildi. Ne yazık ki, başka ülkelerin bilimsel sosyalist partilerinin acı deneylerle kantladıkları yanlışlıkların aynı ölçülerde ve etkinliklerde olmasa da, dünyanın başka ülkelerinde ve ülkelerinde yaşanılmasının öni yine de alınmamaktadır.

Türkiye'de, özellikle 1966 yıllarından itibaren başlatılan kitle örgütlerinin önemi abartma, onları, parti önüne alma girişimleri hâli sürdürülüyor. 1966-1971 arası dönemde, bu süreç, bir yanda bir kısım kitle örgütüne parti işlevi yüklemek suretiyle sürdürülürken; diğer yanda, o günkü Türkiye İşçi Partisi'nin çeşitli kademelerinde görev alan sendika yöneticilerinin bu yanlış gelişmenin avantajlarını parti hareketine karşı kullanmaya başlamalarıyla devam ettirildi. O günkü DİSK yöneticilerinin büyük bir bölümü, parti içinde ayrı bir grup oluşturduktan, grupları için imtiyaz istemeye kadar gittiler. Bütün bu gelişmeler bile, parti imajının ve gerekliliğinin öneminin ikinci sıraya alınmasına yetmiyordu. Yeni cazibeler, yeni çekim merkezlerine gerek duyuldu: Koşulların öngörüldüğü, mümkün kılabildiği legal çalışma olanaklarını, bu ola-

nakları değerlendirebilecek politik örgütün varlığını reddetmek; bunun yerine olası, ama tamamen farklı ve o güne göre çok daha çetin ve zor koşulların olduğu açık faşist dönemlere özgü başka bir örgütlenme gerekliliği, illegalite gerekliliği savunuldu, önerildi. Illegalite, kendi başına bir "amaç", kendi başına bir "teori" haline getirildi. Yine illegalite, özellikle küçük burjuva aydın ve gençlik içinde bir mknatıs gibi dolaylandırıldı. Var olan, gerçek olan koşullar yerine, bu koşulların somut tahlili yerine, olası dönemlerin ve olası koşulların veri alınarak, örgütlenme ve mücadele hedefleri saptandı. O zor ve çetin koşulların, faşist döneme özgü koşulların doğduğu 12 Mart döneminde ise, o günkü TİP hareketine karşı kullanılan teoriler bir anda ya değişti, ya da iflas ettiği açıklandı.

İLEGALİTE KENDİ BAŞINA AMAÇ OLAMAZ

Illegalite, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partileri için, uygulandığı her dönemde, legal çalışma koşullarına kavuşabilmenin aracı olmuştur. Illegalite, hiç bir zaman kendi başına amaç olamaz, olmamıştır da. Yine illegal çalışmayı belirleyen toplumun, ya da ülkenin o günkü yasal düzenlemesi değildir. Yasal düzenleme önemlidir ama, belirleyici değildir. Illegalite, toplumun nesnel koşullarının zorunu kıldığı "geçici" bir çalışma şeklidir. İşçi sınıfı partileri açısından sorun, şu veya bu tür çalışma şekillerinden birisini mutlaklaştırılmamasıdır. Hiç bir mücadele biçimi tek başına mutlaklaştırılmaz. Esas olan, her türlü mücadele aracı kullanmaya hazır hale gelmektir. Nesnel koşulların öngörüldüğü çalışmaya, mücadeleye; yasal düzenlemelerin yapıldığı tarihin kadar eretmek ise, gelişen işçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketinin önüne engel diktir. Dün ve bugün, ülkenin zedeği yasal düzenlemelerle, siyasal örgütlenmeye ilişkin yasal düzenleme, bütün eksikliklerine ve antidemokratik hükümlerine rağmen, derneklerle ilgili düzenlemeye göre çok ileri bir düzeydedir. Ne var ki, hep dernekler kurulmuş, kurulu derneklerin konumu ve etkinliği dikkate alınmıştır ama, siyasi partiler yasasının uygulanabilirliği kenara bırakılmıştır.

MAKYAVELİZM

"Teori" gibi mutlaklaştırılıp öne sürülen illegalite

cazibesi, aynı zamanda özellikle kitle örgütleri içinde çalışanları, her türden makyavelist tutum ve manevraları yapabilecek bir konuma geçici de olsa kavuşturdu. Bu konum, taraftarlarına yerine göre Kemalist, yerine göre cuntacı, yerine göre CHP'li veya başka biri olarak kendini gösterebilen "olanağı" sağladı. Kitle örgütlerinin doğal işleyiş ve etkinliklerinin artırılmasında katkı sahibi olarak sıvırlıp yönetici olunmak yerine, kestirme yoldan ve ne pahasına olursa olsun yönetici olmak "yöntem" olarak seçildi. Bu yanlış gelişmeler, bugün hâlâ devam ediyor. Kitle örgütlerinin öneminin arttırılması süreci yavaşlamış olsa da, bu yanlışlık yerini bir başka uç yanlışlığa bırakmaya başlamıştır: Kitle örgütlerini fiilen önemsizleştirme, taraftarlarını kitle örgütlerinin yönetim kademelerinin dışına çıkartma tutumu ve girişimleri.

Artık, örneğin sendikal haklar için bir miting mi yapılacak, bu hakların gerçekleşmesini amaç kabul eden örgütler kendi yönetim kademeleriyle karar verebilecekler. Verse bile, yönlendirebileceği, katabileceği gücü bilemeyecekler. Çünkü yapılacak bir mitingde, artık şu grubun ve şu "çizginin" taraftarları, örgütünün öngörüldüğü işleri değil, kendi "çizgileri"nin seffelerinin talimatlarına göre iş yapacaklardır. Kitle örgütlerinin çok başlılığına dönüşen süreç, katarılacak eylemlerin de çok başlılığına yol açmıştır. Böylece, önceden ve muhtemel sonuçlarıyla birlikte ele alınp değerlendirilmesi mümkün olmayan, eylem sırasında ise herşeyin yapılabileceği, ama yapılacak hiç bir işin doğrudan sorumlusunu olamayacağı, kızgın ve öfkeli, fakat hedefe giden yolu belirsiz büyük kalabalıklar-dan sonuçta kimin yararlandığı, 12 Mart döneminin acı deneyleriyle açıkça görülmüştür.

EKSİKLİK VE HATALARI GÖRMEK GEREKİR

Kısaca belirtilmeye çalışılan noktaların ışığı altında gelişmelere bakmak, bu çerçevede kitle örgütlerinin bugünkü yapılarını ve eylemlerini değerlendirmek; her sorumlu ve kendisine bilimsel sosyalist diyen kişi ve kuruluşun gözardı edilmez sorunu olmak mecburiyetindedir.

1977 1 Mayıs'ta burjuvazinin maoist komandolar eliyle işçi sınıfının ulusallararası dayanışma gününe ve o görkemli mitinge sürdürülmesi çalıştığı balçığın 1 Mayıs 1978'de sökülüp atılarak cevaplandırılması, bi-

AK DUVARLARINI EDECEKTİR

le, kendi başına her demokrata, ilericiye ve bilimsel sosyaliste onur ve kıvanç vermeye yeterlidir. 1 Mayıs 1978'in görkemli kutlanışından onur duymamak, bu anlamda ülkemiz için bu mitingin taşıdığı anlamlı kavramı tahsiszice bir sınıfsal körlük değilse eğer, işçi sınıfı hareketine, demokrasi mücadelesine ihanettir. Ama bu durumu, önümüzdeki mücadelenin sağlığı açısından, kazanımlarımızı korumak ve peçinlemek açısından ve yalnızca ülkemize özgü olmayan dünya işçi sınıfının dayanışma günü olan 1 Mayıs'ın gerçek içeriğine kavuşması açısından eksikliklere; hele hele önem alınmadığı takdirde daha büyük zaaf-lara yol açacak yanlışlıklara ilişkin değerlendirmeye yapmamak anlamına gelmemelidir.

1 MAYIS EYLEMİ NEDİR?

1 Mayıs, tüm dünyada politik görüş farklılıkları, dini, dili, ırkı ne olursa olsun tüm işçilerin ekonomik ve demokratik haklarıyla güncellenen politik planda çözüm bekleyen taleplerinin dile getirilmesi için katıldığı; katılmalarının sağlanabilmesi için tüm önlemlerin alındığı bir anlayış ve biçimde düzenlenir. 1 Mayıs miting ve yürüyüşlerinin bu içerik ve biçimde oluşmasında işçi sınıfı politik hareketlerinin aktif katkısı olmuştur ve olacaktır da. Bu nedenledir ki, işçi sınıfının sendikal örgütleriyle, sendikal haklar mücadelesi veren diğer kitle örgütleri 1 Mayıs'ların düzenlenmesi sorumluluğunu alırlar. Bu nedenledir ki, politik hedef ve perspektifi ne olursa olsun, partiler doğrudan katılmazlar, kendi bayraklarıyla yürümezler. Bu açıdan ülkemizde kutlanan 1 Mayıs 1978'e bakıldığında TİP'in kutlama öncesinde ve sırasında bu anlamlı günün içeriğini ve bu doğrultudaki amacını ısrarlı şekilde belirtmesi ve de bayrağını açarak yürüyüşe katılması, 1 Mayıs geleneğinin içeriği ile kutlanmasına katkıda bulunmuştur.

İŞÇİ SINIFI NEREDE?

Sendikalar, 1 Mayıs'ları düzenleyip yönettiklerinden, miting ve yürüyüşe en büyük işçi katılımını sağlamak için mümkün olan bütün çabaları gösterirler. İşçi katılımında önceki yıllara göre daha yüksek rakamlara ulaşmak önemli bir görev ve hedef olarak alınır. Daha önceki 1 Mayıs'lara göre işçi katılımı-

nın en fazla olması doğrultusunda yeterli çabanın gösterilmesi önemli bir eksiklik sayılmak gerekir. Bu eksikliğin daha sonraki 1 Mayıs'larda giderilmesi için, önlemler alınmasını, bu çerçevede uğraş verilmesini gerektirir.

Yine bütün dünya işçi sınıflarının 1 Mayıs törenlerine katılımını hazırlayan ve yöneten sendikalarının belirlediği çerçeveye, öngördüğü disipline ve saptadığı somut hedefleri uymayan; bu çerçeveyi kırmaya, disiplini ortadan kaldırmaya ve saptanan hedefler uğrunda mücadele etmek yerine, eylemi vitrin gibi kullanmaya yeltenen her türden göşist akımın etkisini azaltma, onları teçrit etme mücadelesi verilir. Ülkemizde maoçu akımın bu anlamda teçrit edilmesi olumlu ve önemli bir adım olmakla birlikte, bundan sonraki 1 Mayıs'lar açısından diğer göşist grupların nara atan grupçu tavırlarının etkisini azaltmak, değerlendirilmesi gereken önemli bir sorun olmalıdır. Ancak 1 Mayıs 1978 mitinginde, göşist grupların reklamcı ve yanlış tavırlarının etkisini sınırlamanın ve söde-

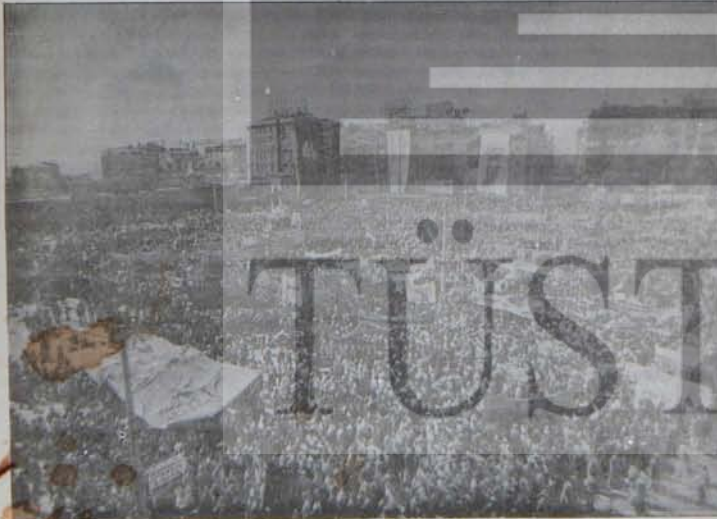
rek teçrit etmenin yolu, yanlışlıklarla, aynı yanlış yöntemleri kullanarak yarışan kimi anti göşist çevrelerin tutumu gibi olmamak zorunluluğundadır.

ÖRGÜT MÜ, "ÇİZGİ" Mİ?

1 Mayıs 1978 miting'i ile ilgili diğer bir nokta da, kitle örgütlerinin ve sendikaların büyük bir bölümünün çeşitli şube ve üyelerinin örgütleriyle birlikte değil de, "çizgileri" ile birlikte katılmış olmalarıdır. Bu durum, bundan sonraki gelişmeler ve kotalacak eylemler açısından son derece önemlidir. Başta sendikalar olmak üzere tüm diğer kitle örgütlerinde çalışan yönetici ve üyelerin, böylesine yanlış gelişmelerin önlenmesi için çaba göstermeleri gerekir. Bu gelişmenin önü alınmalı, sadece 1 Mayıslar için değil, tüm kitle eylemler için yönetimin tek olması ve muktedir olması amaç edinilmelidir. Aksil halde, her eylemin gelişimi, yapılaşması ve sonuçları açısından, sürekliliği belir-sizliği gündemde tutmaktan öte bir işlev göremez.

YASAKLAR SÜKE SÜKE KALDIRILACAK

1 Mayıs 1978'de 1 Mayıs alanında düzenlenen miting demokrasi mücadelesi açısından tereddütsüzce üzerine yürünemeyen gereken bir önemli sorun üzerine açılması da beraberinde getirmiştir. Bu da, bilimsel sosyalizmin bütün terminolojisi ile kullanılabilir duruma getirilmesi ve TKP adlı kuruluşun yasallaşması ve yurtdışında bulunan yöneticilerinin ülkelerine dönüşü için TİP'nin 1. Büyük Kongre'sinde aldığı karardır. CHP'nin yöneticileri ve aynı zamanda başbakan olan sayın lideri ile İşçileri Bakanının anti-komünist tavırları, bu yolda valilerince yaptırım istedikleri sözde "yasak sloganların" hesabının sorulması girişimleri üzerinde de dikkatle durulmalıdır. Sayın Başbakanın, sınırlı çerçevesi belirsiz "özgürlükçü" demokrasi "repertuarında" anti-komünizm yasallaşmış olabilir. Ama toplumun nesnel gelişimi, burjuvazinin ve onun "özgürlükçü", "özgürlükçüsüz" tüm temsilci-zarının subjektif niyetlerini dün olduğu gibi, bugün de, yarın da tarihin akan ve yönü değiştirilemez nehrinin sularında sürüklenip mutlak yok edecektir. Hiç kimsenin gücü, bilimsel sosyalist terminolojinin eksiksiz kullanılabilir duruma gelmesine engel olamayacaktır. İşçi sınıfımızın bilimsel sosyalist hareketi olan Türkiye İşçi Partisi; koşullar ne olursa olsun dün olduğu gibi bugün de, yarın da, anti-komünist olanların sözlerini ve niyetlerini sahihlerine yalatacaktır.

TOPLUM VE RUH SAĞLIĞI

Toplumsal olayların incelenmesi bu olayların dışında gelişmez, aksine onlar üzerinde büyük etkiye sahiptir. Toplum bilimleri alanında yapılan derinliğine araştırmaların egemen sınıflarca pek de desteklenmemesi büyük bir olasılıkla bu yüzden.

B. Brecht (Flüchtlingesprache'den)

Bütün ile parçayı birbiriyle ilişkili. Etkileşim karşılıklı. Bütünü anlamının yolu parçayı anlamaktan, parçayı anlamının yolu bütünü anlamaktan geçiyor. Diyalektik böyle diyor. Bireyin sağlığı ile toplumun sağlığı arasında da bir ilişki var kuşkusuz. Bütün ile parçası arasındaki ilişki gibi. Etkileşim yine karşılıklı. Buradan bir sonuç çıkarıyor: İnsan sağlığı denen olgunun iki yönden incelenmesi gerek. Bireyin sağlığından toplumun sağlığına, toplumun sağlığından bireyin

sağlığına. Buradan da bir sonuç çıkarıyor: Olgular arasındaki etkileşim bilimler arasındaki etkileşimi doğuracak. Bu ise sağlık bilimleri ile toplum bilimleri birbirinden ayrılan çizgilerin belirsizleşmesi demek. Başka bir deyişle toplum bilimlerinin kimi verilerini sağlık bilimleri alanında, sağlık bilimlerinin kimi verilerini sağlık bilimleri alanında, sağlık bilimlerinin kimi verilerini de toplum bilimleri alanında kullanmak olanaklı, giderek gerekli. İnsanı konu alan bilimlere yaklaşmaları şarttır olmasa gerek.

Konu ruh sağlığı olduğunda bu etkileşim ve yaklaşım özel bir anlam kazanmakta. Ruhsal bozuklukların toplumsal yapı ile derin ve karmaşık ilişkiler içerisinde olduğu bilimsel yöntemlerle, sayısal verilerle ve üstelik burjuvazinin bilim adamlarınca dahi somut olarak kanıtlanmış bir gerçek. Psikiyatri biliminin kuramsal ve uygulamalı sorunları her geçen gün daha güçlü bir biçimde toplum bilimleri alanında algılanmaktadır. Bu sorunların çözümleri özgül toplumsal yaşam koşulları ile ruhsal bozuklukların toplum katmanlarına gerek nitel, gerekse nicel dağılımı arasındaki karmaşık etkileşimin yasalarını bulunması ile olanak kazanacak. Geleceğin sağlıklı bireyinin yaratılması ve sağlıklı toplumun kurulması ise bu yasaların doğru olarak yorumlanıp bugünün toplumunun eleştirilmesi, yarınlı toplumunun oluşturulması için kullanılması gerektiriyor.

PSİKOLOJİK SÜREÇ VE RUH SAĞLIĞI

İnsanın yaşadığı psikolojik süreçler ilişkide oldukları öğelerle belirleniyor. (1) Öğelerin birincisi psikolojik süreçlerin yaşanmalarına yol açan çevre koşulları, ki psikolojik süreçler bu koşulların yansımaları niteliğinde. İkincisi organizmanın psikolojik sürecin algılanması sırasında gerçekleşmekte olduğu eylem, ki bu eylem de sözkonusu psikolojik sürecin kendisi tarafından düzenlenip yönlendirilmesidir. Üçüncü eylem öznel olarak insan. Dördüncü öğe ise insan organizmasının psikolojik süreçlerin ger-

çekleştirilmesi için özelleşmiş olan organları: Merkezi sinir sistemi. Ruhsal olay ve süreçlerin materyalistçe tanımlanmaları ancak bu dört öğe ile ilişkilerinin tümünün birden, herhangi biri abartılmaksızın gözönüne alınmaları ile olanaklı.

Bu ilişkiler üzerine etkileyen her olgunun ruh sağlığı üzerine de etkideği kuşkusuz. Bu ilişkilerden birinin sağlıksızlığı bireyin psikolojik yapısından da sağlıksızlığına beraberinde getirecek. Söz konusu ilişkilerin sağlıklı yürütülmesinde ise en büyük etkenin insan ile çevresi arasındaki etkileşim olduğu açık. İşte bu etkileşim bireyin ruh sağlığı ile onu çevreleyen sosyo-ekonomik koşullar arasındaki köprüdür. Bireyi çev-

releyen sosyo-ekonomik koşullar ise doğaldır ki o toplumun sosyo-ekonomik yapısının bir ürünü.

RUHSAL BOZUKLUKLARIN SINIFISALLIĞI

Üretim araçlarının sahipleri ile bunlar üzerinde çalışan kişilerin ruhsal rahatsızlıklarının nedenleri doğal ki bir değildir. Çünkü onları çevreleyen sosyo-ekonomik koşullar bir değildir. Değişik bir deyişle sınıflı bir toplumda ruhsal bozukluklar da sınıfsal. Böyle olduğu şimdiki dedi yapılan bir çok araştırmaya ile kanıtlanmış. Ünlü "New Haven Study" ye

göre (2) ruhsal bozuklukların toplum katmanlarına nitel ve nicel dağılımı oldukça anlamlı. Bunun yanında sözkonusu hastalara uygulanan psikiyatrik tedavinin biçimi, ruhsal bozuklukların oluşumunda etkili toplumsal ve psikodinamik etmenler ile hastanın sosyo-ekonomik düzeyi arasında bağlantı bulunduğu istatistik açıdan matematik kesinlikle saptanmış. Seçilen örnekleme psikozlu bireylerin topluluktaki değişik sosyo-ekonomik katmanlara dağılımı şöyle bulunmuş:

Katman	Hastaların Dağılımı (%)	Hasta Olmayanların Dağılımı (%)
1.	1,0	3,0
2.	7,0	8,4
3.	13,7	20,4
4.	40,1	49,8
5.	38,2	18,4

n = 1891 n = 236 940
* p < 0,001

(Katman sayısı büyüdükçe sosyo-ekonomik düzey düşmektedir.)

Sayıların istatistik yorumu şöyle: Seçilen örnekleme hasta olan kişilerin değişik toplumsal katmanlara dağılımı ile hasta olmayan kişilerin yine aynı toplumsal katmanlara dağılımı arasında istatistik açıdan anlamlı bir fark var. Ve bu fark alt toplumsal katmanlara inildikçe hastalık birey sayısının hem mutlak, hem de göreceli olarak arttığını; bu artışın basit bir raslantı olmadığını bir veya birden çok nedene bağlı olduğunu gösteriyor.

Bu olgunun saptanması doğal olarak bir soruyu akla getiriyor. Ruhsal bozukluklar sınıfsal, ama neden? Burjuvazinin bilim adamları bu sorunun yanıtını vermektense kaçınıyorlar, veya bu olguyu burjuvazinin çıkarlarına uygun biçimde yorumlamaya yarayacak kavramlar geliştireyorlar. Yalnızca burjuvazinin gereksinime duyduğu emek gücünün niteliğinin düşmesini veya başkaldırmasını önlemeleri gerektiği içindir ki ilgilendiriyor bu konu onları. Oysa ruhsal bozuklukların sınıfsal oluşu tüm diğer sınıfsal olgular gibi öncelikle toplumun sınıfı oluşunun bir ürünü. Sömürü ve gelir dağılımındaki eşitsizlik doğal ki birinci ve temel etken. Bu ekonomik tabandan üzerinde kılınan ruh sağlığına doğrudan etkileyen olgular gelişmekte. Stresler alt toplumsal katmanlarda daha sık, ortalama yaşam süresi daha kısa, bireyin geleceğe güveni daha az, birey olarak çevre koşullarını değiştirmektedir. Eğitimsizlik, beslenme yetersizliği, sağlık hizmetlerinden yararlanma yollarına birinci daha ana kamada bedeni diğer organları ile beyninin de sağ-

lıklı gelişmemesi olguyu karşısında bakan nedenler. Yüksek doğurganlık, iş kazaları, uygunsuz koşullarda çalışma vb. gibi bir dizi etkenden söz etmek olanaklı. Ancak hepsinde ortak yan aynı. Hepsi de günümüz kapitalist toplumlarının müzmin rahatsızlıkları. Ortadan kaldırılmaları için gereken girişim tıbbi olarak çok politik.

YABANCILAŞMA KAVRAMI ÜZERİNE

Yabancılaşma tarihsel ve toplumsal bir olgu. Sınıflı toplum yapısının doğurduğu toplumsal ilişkilerin sonucu olarak bireyin toplumsal süreçlerin bilimsel olarak düzenlenmesine katılmaması, ürettikleri üzerinde hiç bir bakımdan etken olmaması ve buna bağlı olarak kendi toplumsal eylemlerinin sonuçlarını izleyebilmekten yoksun bulunması, toplumsal gelişmeyi kendi etkenlik alanının dışında algılaması yabancılaşma olayının kökenini oluşturuyor. İnsanlar arasındaki ilişkiler nesnel olarak ilişkilerden farklılaşsalar, insanın gerek bedensel, gerekse ruhsal çalışması ile oluşan ürünler, toplumsal ilişkiler, kurumlar ve ideolojiler kendilerini yaratan insana yabancı, giderek onu egemenliği altına alan güçler haline geliyorlar. Sonuç olarak insan ürettiği nesneye, üretim eyleminin kendisine, diğer insanlara ve göderik kendine yabancılaşıyor.

"İşçi ne kadar çok servet üretirse, üretimin gücü ve kapsamı ne kadar artarsa kendisi de o kadar yoksullaşır. Ne kadar çok meta yarattırsa kendisi de bir meta olarak o kadar ucuzlar. Şeyler dünyasının artan değerleriyle doğrudan doğruya orantılı olarak insanların dünyası değersizleşir. Emek yalnız meta üretmez; kendini ve bir meta olarak işçiyi de üretir - ve bunu meta ürettiği oranda gerçekleştirir. Bu olgu göstermektedir ki emeğin ürettiği nesne - emeğin ürünü - emeğin karşısına yabancı bir şey, kendini üretenden bağımsız bir güç olarak dökülür. Emeğin ürünü, bir nesneye aktarılır, maddelendirilmiş emektir: Emeğin nesnelleştirilmesidir. Emeğin gerçekleştirilmesi emeğin nesnelleştirilmesidir. Politik ihtisadın ele aldığı durumlarda emeğin bu gerçekleştirilmesi, işçiler için her şeyden önce emeğin yok olması şeklinde görünür, nesnelendirme, nesnenin yok oluşu ve nesneye kölelik, mülk sahibi olmak ise yabancılaşma, başkalaşma olarak ortaya

1 MAYIS DÜNYA'DA DA TURNUSOL KAĞIDI OLDU

İşçi sınıfının ve tüm emekçilerin uluslararası dayanışma ve mücadele günü 1 Mayıs bütün dünyada farklı koşullarda, farklı biçimlerde ama aynı coşku ve mücadele nancıyla kutlandı. Şili'nin Santiago'sunda Şili'li emekçiler faşist diktatörlüğün terörüne karşı 1 Mayıs gösterilerini gerçekleştirdiler. Türkiye'de bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm için yüründü. Moskova'da işçi sınıfı, emekçiler bilimsel sosyalist iktidarı ve kazanımlarını kutladılar. Dünyanın tüm emekçileri için barışın temel güvencesi olan işçi sınıfı iktidarını selamladılar. Berlin'de emekçiler Demokratik Almanya'da faşizmin tarih sahnesinden ebediyen silinmesini, faşizmin çöküşünün 33. yıl dönümünü kutladılar. "Ve dünyanın her tarafında emekçiler birbirleri için, ortak olan mücadeleleri için yürüdüler."

ŞİLİ'DE YÜKSELEN MÜCADELE BAYRAĞI

Şili emekçileri, sendikaların ve faşizme karşı tüm yurtsever güçlerin çağırısıyla Santiago'da bir gösteri düzenlediler. Şili emekçileriyle dayanışmalarını somutlamak için dünyanın çeşitli köşelerinden gelen yabancı sendika temsilcilerinin de katıldığı bu gösteriyi faşist Pinochet yönetiminin polisi şiddet ve terörle dağıtmak için saldırıya geçti. 300'ü aşkın göstericinin tutuklandığı bildirilmiştir.

Tutuklananlar arasında, Şili'nin tek işçi konfederasyonu CUT'un eski genel sekreteri Clotaris Blest ile Hristiyan Demokrat Partili işçi önderi Ernesto Vogel'den başka, dayanışma için gelen başka ilke emekçiler de bulunmaktadır. İlk saptananlar, Hollandalı üç sendika temsilcisi ile Fransa işçi konfederasyonları CGT ve CFDT'nin gönderdiği temsilciler. Güçlenerek, 1973 faşist darbe sonrasında ilk defa 1 Mayıs'ı kitleleşerek kutlayan Şili direnişçilerinin yükselttiği mücadele bayrağı karşısında polis tutuklananları kısa bir süre sonra serbest bırakmak zorunda kaldı.

Şili'de gelişen mücadele ve tüm dünya emekçilerinin uluslararası dayanışması karşısında gelen ve tecrit olan Pinochet yönetimi, kamuoyuna şirin görünme çabalarında 1 Mayıs'ta yeni bir adım attı. Bir Ulusal Çalışma Konseyi kurulduğunu, yeni bir iş yasasının kabul edildiğini ve keyfi yönetimin ayrıldığını bildirdi. Pinochet'in bu yalanlarını içiçüzü Santiago'da dağıtılan birlerce bildiri ile Şili halkına gösterildi.

LENİN'İN MOZELESİ ÖNÜNDE

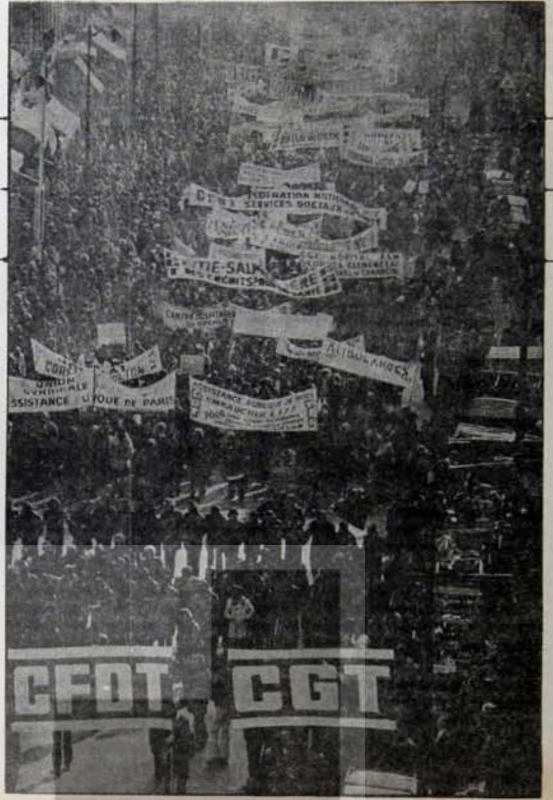
1 Mayıs uluslararası işçi sınıfı bayramı en kitleleşerek Moskova'da Kızıl Meydan'da Lenin'in mozesi önünde düzenlenen gösterimle törenlerle kutlandı. Kızıl Meydan'da toplanan milyonlarca Sovyet emekçisi işçi sınıfı ve tüm halkın iktidarını, sosyalizmin kazanımlarını se-

lamladı. Sovyet halkının dünya halklarıyla aktif dayanışması dile getirildi. Yarının, tüm insanlığın geleceği, mutluluğu ve dünya barışının güvencesi yeni insanın, sosyalist insanın simgelediği Sovyet gençliğinin gösterileri coşku ile izlendi.

İSPANYA: KIRK YIL SONRA İLK DEFA BİR MAYIS'TA BİR MİLYON EMEKÇİ

1 Mayıs İspanya'da kırk yıl sonra çeşitli gösterilerle kutlandı. Madrid'te İşçi Komisyonları ve Genel Emekçiler Birliği'nin düzenlediği yürüyüş bir milyon emekçi katıldı. Yürüyüş kolunun önündeki pankartlı iki konfederasyonun genel sekreterleri Marcelino Camacho ve Nicolas Redondo taşındılar. Yürüyüş, somut ve ortak taleplerin tam bir disiplin ve kararlılıkla ifadesinin örneği oldu. Emekçilerin ekonomik ve demokratik hak ve talepleri temelinde birleşen bir milyon kişinin baş sloganı Faşist Franco rejiminin el koyduğu sendika mallarının iadesi ve işyerlerinde sendikal çalışma özgürlüğünün tanınmasıydı.

Anarşistlerin "Ulusal İş Konfederasyonu" ve Maoacılar bu gösterilerde yer almadılar. Aynı, ortak bir yürüyüş düzenlediler. Bir milyon emekçinin yürü-

Birlik, Mücadele, Dayanışma

yüşünde uluslarını dayanışma Şili, Arjantin, Uruguay, Filistin ve Sahra halkları temsilcilerinin de yer almasıyla ayrı bir anlam kazandı.

PORTEKİZ

Lizbon'un yüzbinlik 1 Mayıs stadyumu Entersendikal'ın çağırısıyla toplanan

AFGANİSTAN'DA

Asya Kıta'sında son yıllarda görülen önemli değişiklikler dünyanın en büyük kıtasının ulusal ve toplumsal kurtuluş hareketlerinin anti-emperyalist ve anti-kapitalist gelişme yönünde güçlenmekte olduğunu gösteriyor. Geçtiğimiz hafta Afganistan ilericileri güçlerinin Muhammet Davut Han yönetimini devrimciyle kurulan Afganistan Demokratik Halk Cumhuriyeti bu gelişmelerin en son örneği oldu. Asya'daki bu gelişmeler uluslararası düzeyde barış, demokrasi ve sosyalizm doğrultusunda gelişmeleri de güçlendirmekte, çağımızın gelişme doğrultusuna işaret etmektedir.

1973 Temmuz ayında Afganistan'a marksistik düzenin yıkılması, Afganistan halkının yaşamını değiştirmesi ve ilerleye dönük her türlü gelişmeleri engelleyici yapıları tasfiye etmesi yönünde önemli bir zemin hazırlamıştı.

1976 yılında Ulusal Egemenliğin elde edilmesinin 57. yıldönümü vesilesiyle devletin devlet başkanı Davut Han marksistik düzenin adli olmayan, anakronik sosyal ilişkilerle, toplumsal eşitsizliklere, toplumun ezici bir çoğunluğuna nefaset ve yoksulluğuna, cehaletine yol açtığı gibi ulusal bağımsızlığın güçlendirilmesine de engel olduğunu söylüyordu. Marksizmin yıkılması emekçi kitlelerin anti-feodal, anti-emperyalist mücadelelerinin sonucu olduğu gibi ül-

kenin içinde bulunduğu koşullardan kurtulması için de uygun ortamı hazırlamaktaydı.

"ÜÇÜNCÜ YOL" ÇIKMAZI

1973 yılında iktidara gelen yönetim, toplumsal, ekonomik kalkınma ve gelişmenin feodal-kapitalist ilişkiler sürdüğü gerçekleştiremeyeceğini ileri sürerek ülkenin "kurtuluşu" için "Afgan sosyalizm" sloganı altında "Afgan sosyalizminin ve insanın nesnel ve özel koşulları, felsefesi ve kültürü" temelinde bir "sosyalist" gelişme öngörmekteydiler. Ülkenin devrimci güçleri ise bilimsel sosyalizm dışında geliştirilmeye çalışılan bu girişimlere daha baştan itibaren karşı koymuşlardı. Devrimci güçler bu görüşlerin belirli yönleriyle emperyalizme, yensömürgeçliğe ve feodal-burjuva ideolojisi biriktirilmesine karşı olumlu bir rol oynayabileceğini kabul etmekle beraber, Afganistan'ın kalkınma ve gelişmesinin gerçek bir ekonomik dönüşüm, kitlelerin yaşam ve kültür düzeylerinin yükseltilmesi, ülkenin insan ve doğal kaynaklarının tam kullanılmasına için yapılacak bir mücadele ile gerçekleştirileceğini, bu mücadele içinde insanın insan tarafından sömürülmesine son vererek yeni sosyal ilişkilerin kurulacağını öngörmekteydiler.

1973 hükümetinin programı, sosyal

ekonominin çeşitli dallarının gelişme bizzat artırılması, devletin dış ticaret, para ve maliye politikalarının etkinleştirilmesi, vergi sisteminin modernleştirilmesi, tarım ve toprak reformu uygulanması, eğitim sisteminin yeniden düzenlenmesi ve ekonomide devlet sektörünün genişletilmesi öngörmekteydi. Ancak aynı zamanda özel sermaye girişimliliğinin, kapitalizmin gelişme yönünde de önlemler öngörmekteydi. Özel sektörün sanayi yatırımlarının kontrolü ve kamu sektörü ile eşgüdümlemesi ve işbirliği ile ulusal ekonominin gelişmesinin dengeleneceği ileri sürülmekteydi. Böylece "merkezi yönetilen bir tür karma ekonomi" yaratılması amaçlanmaktaydı.

1973 yılı sonrası gelişmeleri öngörülen sosyal ve ekonomik önlemlerin mevcut toplumsal yapı içerisinde gerçekleştirilemeyeceğini göstermiştir. Üretimin yapısı (1975 yılında GSMH'nin % 50'si tarım, yalnızca % 20'si sanayiden elde edilmekte, 200 kadar büyük işletmede 40 bin işçi çalışmaktaydı. Artısal olarak ise çalışanların sayısı 200 bin kadar olup, aktif nüfusun 3/4 ü tarımda çalışmaktadır), tarım alanında feodal yapının kesin egemenliği, mal kaynaklarının yetersizliği, % 10'a ancak ulaşan okur-yazar oranının düşüklüğü, idari aygıtın etkili olmaması, demokratik özgürlüklerin yokluğu büyük feodal unsurlar

SANTIAGO'DA EMEKÇİLER 1 MAYISTA FAŞİST TERÖRE KARŞI YÜRÜDÜLER. TÜRKİYE'DE BAĞIMSIZLIK, DEMOKRASİ, SOSYALİZM İÇİN YÜRÜDÜLER. MOSKOVA'DA İŞÇİ SINIFI, EMEKÇİLER BİLİMSSEL SOSYALİST İKTİDARI VE KAZANIMLARINI KUTLADILAR. DEMOKRATİK ALMAN CUMHURİYETİ'NDE, BERLİN'E FAŞİZMİN ÜLKELERİNDEN EBEDİYEN YOKOLUŞU KUTLANDI. "VE BÜTÜN DÜNYANIN HER TARAFINDA EMEKÇİLER BİRBİRLERİ İÇİN, ORTAK OLAN MÜCADELELERİ İÇİN YÜRÜDÜLER."

Portekiz işçi sınıfına ve emekçilerine çok dar geldi. "Devletleştirmeler ve toprak reformu kazanımlarının korunması", "İstisnalar çıkarılmaları ve Hayat Pahalılığına Hayır" sloganları ile bir araya gelen 150 bin Portekizli işçi, emekçi Portekiz devriminin kazanımlarının kararlı koruyucuları olduklarını bir kere daha kanıtladılar. Sosyal demokrat Sosyalist Parti'den bir kısım sendikacıların ayrı bir gösteri düzenlemelerine karşın 1974 yılından bu yana Portekiz'de gerçekleştirilen en büyük ve kitlesel gösteri ile Portekiz işçi sınıfı demokratik ve ekonomik kazanımların korunması, yeni kazanımlar için işçi sınıfının birlikte mücadele bilincini gösterdi.

BOZGUNCULAR İŞ BAŞINDA

1978 1 Mayıs gösterileri "sol" etiketli birçok çevrenin işçi sınıfının mücade-

lesine karşı yüzünü bir kere daha açığa vurdu. İspanya'da olduğu gibi, Portekiz'de, Batı Berlin'de ve daha başka birçok ülkede başta maocular olmak üzere çeşitli goşist ve anarşist akımlar işçi sınıfının gösterilerine katılmadılar. Düzenlenen yürüyüşleri etkisizleştirmek için tarihi misyonları gereği bozguncu eylemlerini sürdürdüler. Bu eylemlerin en belirginlerinden birisi Fransa'da 1 Mayıs yürüyüşünde çıkan olaylar oldu.

Fransa'da 1978 1 Mayıs'ı Mart seçimleri sonrası özel bir anlam kazanmıştır. En büyük işçi konfederasyonları CGT ve CFDT'nin, eğitim emekçilerinin federasyonu FEN ile ortaklaşa düzenledikleri gösteri yürüyüşü, "Birlik, Eylem, Hak Talepleri" ortak sloganı altında, seçim sonrasında gerici iktidarlara meydanın boz bırakılmadığını, emekçilerin ortak

mücadelelerinin kararlılıkla devam ettiğini simgeliyordu. CGT, CFDT, ve FEN emekçileri "Hak Taleplerinin Gerçekleşmesi İçin 1 Mayıs'ta Birlik, Mücadele ve Dayanışma" yürüyüşüne çağırışlardı. Bu çağrıya uyan emekçilerin yürüyüşü, düzenleyicilerin disiplinini kabul etmeden yürüyüşe katılmak isteyen goşist ve anarşistlerce baltalanmak istendi. Anarşistler, lumpenler ve aralarına karışan provokatörlerin etkinliği ile bu "eylem" bir anda saldıırı ve yağma hareketine dönüştü. Bilyelik sermaye iktidarının emekçiler aleyhine yürüttüğü politika için bulunmaz fırsatlar hazırlayan bu unsurlar, yürüyüşe katılan emekçilerin karşı koyuşları ile arzuladıkları sonuca ula-

şamadılar. Tertipler, disiplinli ve kararlı emekçiler tarafından boşa çıkarıldı.

YENİ BAŞARILARA DOĞRU

1 Mayıs 1978 tüm dünya emekçilerinin birlik ve mücadelesinde kararlılıklarının ve dayanışmalarının somut bir ifadesi oldu. İngiltere örneğinde olduğu gibi bazı ülkelerde ilk defa olarak 1 Mayıs'ın yasal işçi bayramı olarak tanındığı 1978 yılı gösterileri, dünyanın tüm emekçilerinin yükselen barış, özgürlük, demokrasi, bağımsızlık ve sosyalizm mücadelelerinde yeni başarıların müjdesini aldı.

İLERİ ADIM

ile bağnaz dinci çevrelerin söz konusu önlemlerin alınmaması olanaksız kılacak ortamı yaratmasına imkan vermediydi. İlerici güçlerin desteği ile yeni cumhuriyetin bu dönemde gerçekleştirilebildiği kazanımlar işçiyi süresiz tesbiti, aşarın ücret belirlenmesi, işçilere yilecek temininde bazı özel önlemler ve kadın işçilerin madenlerde çalıştırılmasının yasaklanması, doğum izni tanınması gibi haklarda öyeme gidememişti.

DIŞ İLİŞKİLER VE AFGANİSTAN

Afganistan'ın dış ilişkileri de ikili bir görünüm taşımaktaydı. Bir yanda, Türkiye'nin olduğu gibi Afganistan'ın da bağımsızlığını tanıyan ilk ülke Sovyetler Birliği ile 50 yıllık dostluk ve işbirliği sürdürülmekte, bir yandan da başta Suudi Arabistan Küveyt, ABD, Federal Almanya, Fransa, Kanada gibi dünyanın gerici emperyalist merkezleriyle ilişkiler korunmaktaydı.

Sovyetler Birliği ile karşılıklı çıkar ve işbirliği anlayışına dayanan ekonomik ilişkiler, Afganistan'da 67 büyük endüstri kuruluşunu gerçekleştirmişti. Sovyet yardımı ile kurulan Kamu sektörü fabrikaları Afganistan'ın sanayi üretiminin 3/5 ini sağlanmaktaydı.

Kapitalist ülkelerin ekonomik "yardım"ları ise çoğu kez "yardım"ın kullanılacağı alanı önceden belirleyen, hatta

kendi seçtikleri Afganistanlı müdahil'e de ismen saptayan bir görünüm idi. Emperyalist dünyanın amacı bir yandan ülkenin demokrasi güçlerinin mücadelelerini sekteye uğratmak, bir yandan da ülkede bağımlı bir kapitalist gelişme sağlamaktı. Emperyalizmin ülke içindeki müttfekleri ise büyük feodal beyler, bağnaz dinsel unsurlar ve subayların bir kesiminden oluşmaktaydı. Bu gerici güçler İttifakı 1978 yılına gelene kadar Cumhuriyet idaresine son vermek için çeşitli komplolar düzenlediği gibi, alınan sosyal ve ekonomik önlemlerin engellenmesi için de yoğun çabalar harcıyordu.

EMPERYALİZME KARŞI MÜCADELENİN İÇERİĞİ

Monarşi döneminde kırsal alan nüfusunun % 2,1 ini oluşturan 40 bin toprak beyl verimli toprakların % 70 ine sahip lken 1 460 000 köylü aileci toprakların ancak % 30 una sahipti. 1975 te çıkartılan toprak reformu yarıya feodalitenin bu gücünü kıramamıştı. Bu nedenle demokrasi güçleri için ülkenin başlıca sorunu tarun alanında yapısal değişimin sağlanmasıydı. Afganistan'daki gelişmeler feodalitenin gücünün kırılması için olduğu gibi emperyalizme karşı mücadelede de başarılı olmanın ana kaynağı güçler yanında burjuva ideolojisine ve

burjuva güçlere karşı bir mücadele yürütmesine bağlı olduğunu göstermiştir. Afganistan'da Davut yönetimin 1978 le-re doğru geldiği yer, ülkede kapitalist gelişmenin emperyalizmle bütünleşerek egemenliği ele geçirmesi için tek çözümlün bulunduğu, "üçüncü yol", "ulusal sosyalizm" gibi çözümlerin çıkmaz bir yol olduğunu göstermektedir.

Yeni yönetimin programı konusunda ayrıntılı bilgiler henüz açıklanmış olmamakla birlikte, Afganistan demokrasi güçlerinin ülke sorunları için öngördüğü çözümlerin bilinmesi, yeni kurulan Demokratik Halk Cumhuriyeti devlet ve bakanlar kurulu başkanlığı ile Demokratik Cumhuriyet Halk Konseyi başkanlığına Halk (Komünist) Partisi genel sekreteri Nur Muhammet Taraki'nin getirilmesi, Afganistan'da tüm demokratik, ilerici güçlerin bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm yönünde ileri ve kalıcı bir adım atıklarını göstermektedir. Monarşinin yıkılışını destekleyen devrimci güçlerin daha 1973 yılında Cumhuriyeti destekleyen ilk andan itibaren feodalite ve emperyalizm yanında burjuva ideolojisine ve güçlerine karşı mücadele gereğini vurgulamaları, mücadelede sahip oldukları ideolojik netlik ile "Afgan sosyalizmi" gibi üçüncü yol arayışlarına kapılmamaları, devrimin nesnel koşulları yanında özel koşullarının da hazırlanmakta olduğunu bir işaretidir.

Afganistan'da ileriye doğru atılan bu adım tüm demokratik, ilerici barışçı güçlerin de bir kazanamı olduğu gibi bölgedeki bundan sonraki gelişmeler içinde belirleyici olabilecektir. Özellikle Belucistan kurtuluş mücadelesi başta olmak üzere bölgede yürütülen ulusal kurtuluş mücadeleleri Afganistan'daki bu demokratik gelişme ile güç kazanacağı gibi mücadelelerin sosyal içeriği de sosyalizm doğrultusunda olumlu yönde etkilenecektir.

Bölgenin gerici güçlerinin ve emperyalizmin ise bu gelişmelerden telaşa kapılmaları, komple girişimlerini arttırmaları beklemektedir. Bu nedenle Afganistan Halki ile tüm demokrasi, barış güçlerinin aktif dayanışması önem kazanmaktadır. "Hükümetlerin değil, devletlerin tanınması esastır" diyerek Faşist Pinochet yönetimine arka çıkan emperyalist güçler daha şimdiden kompolarına dayanarak hazırlamak için yeni Afganistan Demokratik Halk Cumhuriyeti'ni tanımağa yanaşmamaktalar. Emperyalizmin bölgedeki jandarması İran ise şimdiden "cevrelediğini" ileri sürerek silahlanma yarışında temposunu arttıracacağı açıklaması bulunuyor. Çin ise Afganistan'daki sosyalizm yönündeki bu gelişmelerden duyduğu rahatsızlığı saklamıyor. Ancak Afganistan halkının mücadelesi ve tüm demokrasi ve barış güçlerinin dayanışması ile emperyalizm tezgahlayacağı oyunlar boşa kalmağa mahkumdur.

NAZIM HİKMET'İN BORÇLANDIRILMASI

KEMAL SÜLKER

Nazım Hikmet'le ilgili yeni bir kitap yayımlandı: "Korkunç Adli Hata ve Nazım Hikmet'in Özgürlük Savaşı.." Yazarı "Avukat Mehmet Ali Sebük" Bu önemli kitapta Nazım'ın suçsuzluğunu belirten makalelerini yeniden yayınlamada ve ek değerlendirmelerle kamuoyuna sunmada yarar gören Sayın Sebük, kişisel değerlendirmeleri ve tahlilleriyle bir durum yargılaması yapıyor. Ancak asıl önemli, Nazım Hikmet'i 200.000 lira vekalet ücreti karşılığı olarak borçlandırıyor ve varislerinin bu borcu ödemelerini önemle istiyor. Doğrusu biz bunu yersiz bulduk.

VEKALET ÜCRETİ

Vatan Gazetesi yazarı olarak konuya eğilmekle Vatan Başyazarı Ahmet Eni'nin Yalman tarafından görevlendirilen Sebük'ün, avukat olarak yaptığı girişimler aslında önemli idi. Ancak 1949-1950'de, politik bir konu nedeniyle Ankara ve Bursa'ya gidip dönmeler için ücret sözleşmesine girişimler karşılığı olarak 200 bin liranın bir avukat tarafından yazılmasını o yılın normal "ücreti vekalet'e" oranla astronomik sayıyoruz. Nazım Hikmet, Mehmet Ali Sebük'ün gönderdiği "ücret sözleşmesi" karşısında şöyle demişti:

"Katlandığınız zahmetlerin, madde ten olsun karşılığını ödeyebilmem için, milyon erolmam dahi yetmezdi. Yoldadığınız ücret sözleşmesini imzalayarak geri gönderiyorum. Ücret miktarını ben saptayamayacağım kadar size karşı borçluyum. Onu lütfen size saptayın. Ve ben tahliye edilmez, borcumu ödeme-ye başlayayım." (a.g.y. s. 189)

Demek ki, Nazım Hikmet, ödeyebile-

Nazım üzerindeki spekülasyonlara dikkat.

ceği bir vekalet ücretini öngörmüştü. Makalesi, fıkrası başına 1938'ler öncesinde 15-20 lira alan bir yazar, bir hafta sahnelenen bir piyesi için 10 liradan az ücret alabilen bir şair, koca bir kitabı çevirme karşılığı (1949'da) kendisine 300 lira ödenen bir sanatçı, avukat ücreti olarak çok çok 5-6 bin lira verebilir. Kaldı ki 1949-50 yıllarında ağır cezalı bir davayı başından alıp Temyiz'e kadar

götüren, layhalar yazan, duruşmalara giren bir avukat 3-5 bin lira vekalet ücreti alırdı. 1950'nin 1000 lirası, bugünün en az 10.000 lirasına bedeldi. 1972'lerde bile önemli politik davaları alan çok ünlü avukatların istedikleri vekalet ücreti 100 bin lira idi ve bunu alan, ya da bu miktarı isteyen avukatlar, kendi meslektaşları arasında "masal kalıramanı" gibi anılıyor ve istenen para "fahiş ücret"

olarak değerlendiriliyordu.

SEBÜK'ÜN "GÖREVLERİ"

Nazım Hikmet'in boş bıraktığı vekalet ücretini Sayın Mehmet Ali Sebük'ün 200.000 lira olarak doldurması, hem de 1949 yılı için, en azından güveni iyiye kullanıma sayılabilir. Ve Nazım Hikmet, ödemek istediği vekalet ücretini hâlâ yaşasaydı ve Türkiye'de kalsaydı, imkanı yok ödeyemeyecekti. Bu bakımdan bugün Mehmet Ali Sebük'ün Nazım'ın "Açık Bono"sunu ortaya atması, her halde meslektaşları arasında eleştiri konusu olacaktır sanırım.

Sebük'ün kitabında üzerinde önemle durulması gereken çok daha dikkat çekici bir olay var. Bunu, avukatlık kuraları, meslek sırrı ve meslek ahlakı açısından ele alacakları da bulunacağını umarım. Olay şu:

Nazım Hikmet, af yoluya özgürlüğüne kavuştuktan bir süre sonra "Nazım Hikmet'in avukatı" sıfatını kullanan Sayın Sebük'ün yazhanesine Macaristan Viskonsolosu Antuvan Reek ile Çekoslovakya Konsolosu Yardımcısı Dr. Etibor Bybar giriyor. Daha önce kendisine gönderdikleri ve Nazım'a verilmesini istedikleri bir mektubu alıp almadığını soruyorlar. Sebük, mektubu aldığını, ancak Nazım'ı göremediği için veremediğini söylüyor. Gelen diplomatlar mektubu geri istiyorlar. Sebük, vermiyor...

Oysa, Çekoslovak Yazarılar Federasyonu'nun gönderdiği anlaşılın mektup, Nazım'ı dinlemek için Çek banyolarına davet ediyor, Nazım'ın bu daveti kabul etmesini istiyor, niteki imiş. (a.g.y. s. 243) Fakat, Sebük, mektubu Nazım'a verecek yerde, kendiliğinden Enmniyet

Güçlüden yana olmak

HİLMİ ÜSTÜN

"Biraz daha, biraz daha devrimci çizgiye getiremez misiniz şu Varlık dergisini?" diye soruyor bir okuyucu bir derginin okur mektupları köşesinde. Ekliyor sonra: "Biz okurları üzüyor bu derginin böyle bir çizgi izlemesi. Bir zamanlar çok iyibir çizgi vardı." Diyor bu okur.

Bizi de üzmekte bu derginin son tavrı. Gerçekten eski yıllarda önemli bir işlev yaptı bu dergi. Yazınımıza epey önemli kitap ve bir yığın da yazar kazandırdı. Ama sonradan zaman yürüdü, zamanla birlikte çok şey değişti yurdumuzda ve dünyada. Bu değişimlere ayak uyduramayanlar yerinde sayanlar geriledi ve günümüzde geri ya da tutucu bir çizginin sürdürükçileri oldular. Ama bizi asıl üzzen bu değil. Bu tavrı bazı kurumlar ve bazı kişiler için doğaldır. Pek çok kişi ve kurum geleceğini daha da garanti altına alabilmek için hakim sınıfın safalarını yer alırlar. Çünkü görünümde baktıklarında hakim sınıfı güçlü görürler ve bu gücün hiç değişmeyeceğini, giderek daha da artacağını ummak gibi bir yanılgı içine düşerler. Bu doğaldır. Yanılgı da olsa doğaldır. Bizi asıl üzzen gerici bu okurun bir okur mektupları köşesinde "Biraz daha devrimci kılınmaz misiniz şu Varlık dergisini?" diye yaklaşması. Evet biz asıl buna üzülürüz.

Özintimiz de şuradan kaynaklanıyor: Varlık dergisini devrimci olarak görmeyi istemek demek C.H.P.'ni sosyalist bir parti olarak görmeyi istemekle aynı anlama geliyor bir yerde. Bu yanılgının önemini kavrayan sosyalistler nasil ki C.H.P. dışındaki sol partilere yöneliyorlarsa devrimci dergi okumak isteyen okurların da izleyecekleri yol bu olmalıdır. Çünkü bugün yurdumuzda sayıları az da olsa, şimdilik yetersiz de olsalar birtakım devrimci dergiler yok değildir. Epey devrimci dergi var piyasada. Zamanla daha da çoğalacaktır. Ne var ki bu dergiler genellikle zor koşullar altında çıkmakta olduklarından sayfa sayıları az, baskıları kusurlu, yazar kadroları geniş değildir. Sanıyorum işte bu olumsuzluklardan dolayı bu okur soruların net bir biçimde göremediğinden devrimci dergi okumak isteğini gidermenin yolu olarak Varlık gibi ekonomik yapısı güçlü bir dergiyeye yöneliyor ve onun biraz daha devrimci olmasını düşün-

yor. Bu tavra güçlüden yana olmak denilebilir ancak. Güçlüden yana olmak ise önce kişinin kendi kişiliğini yadsınmasına ve daha sonra da güçlüden boyun durduğuna görmesini gerektirebilir ancak. Biz bu yazıda Varlık dergisini çok tutucu, gerici bir dergi olarak sergilemek istemiyoruz. Varlık dergisi geçmişteki ürettikleriyle ve şimdiki yapısıyla oldukça demokrat, ilerici yanları olan bir dergi. Ne var ki kapitalist üretim ilişkilerinin baskısı altında bulunan ülkelerde kültür ve sanat da baskı altında bulunmakta. Bu baskı sanat ve kültürün oluşturduğu bir kitle bulunmakta. Bu kitlenin isemlerine yanıt verebilecek yayın organları ve yayınevleri gerçeği ortaya çıkarmakta. Bu gerçeklikten yürüyen pek çok yayıncı, yazar ve bilim adamı bu görevi sürdürmekte geçimini sağlamakta.

Elbetteki bu yoz bir kültür ve sanat olacaktır. Düzenin kendisi yoz olunca kültürün ve sanatın da yoz olması doğaldır. Bu olumsuzluk kırılmadık. Ama kırılma yöntemi olarak da seçilecek tavrı önemli. Bu tavrı da hiçbir zaman varolan olumsuzlukları ufak tefek yeniliklerle düzenlemek, tamir etmek ya da burjuvazinin ihmletmeye sığınmak olmalıdır. Çözüm yolu bu değil. Çözümü yine devrimci ideolojinin bilimsel yasa ve yöntemlerinde aramak gerekir. Kesinlikle belli ki burjuvazinin bize sunduğu belirli bir sınıfın belirli bir kesiminin çıkarlarına uyarlanmış bir dünya görüşünü savunan ürünler. Bir de bu dünya görüşüne karşı verilmekle olan bir mücadele var. Bu mücadeleyle tüm yeryüzünde olduğu gibi işçi sınıfı ve onun yandaşları sürdürüyor. Yapılacak iş sanat ve kültür mücadelemizi soyut bir mücadele olarak ele almayıp, işçi sınıfının vermekte olduğu mücadeleyle iç-içe, yan yana götürmek, sürdürmek. Kesin çözümün bu mücadelelerin sonunda edilebilecektir. Bir gün gerçekten bir halk kültürü ve bir halk sanatı doğacaktır.

Şimdilik birakalım bazı kesimler kendi kendilerine yazıp çizsinler ve çalıp söylesinler. Birgün içinde yaşadıkları toplumun onları kusaacağı kesindir. Yapılacak iş, işçi sınıfı ideolojisine inanmanın geleceğe bugünden hazırlık yapmaktır ve yandaşlarını burjuva kültürüne yem olmaksızın sakınmaları, korumaları onları diri tutmaları...

VE İLGİNÇ İHBARLAR

Müdürü Kemal Aygün'e göndermiş. Daha önce Nazım için yazıhanesine gelen bir diplomatı yine Aygün'e ihbar etmiş. Ve "anlamı" bulunduğu bu başvuruları "günü güne" Emniyet Müdürü Kemal Aygün'e bildirmeyi görev görmüş (a.g.y. s. 243)

Nitekim, bu olaydan bir hafta kadar sonra yazıhanesine girdiği vakit, kapı altından atılan bir mektup bulmuş. Çekoslovakya Viskonsolosunun daha önce Nazım'a verilmesini istediği içerikte bir mektupmuş bu. Sebük, mektubu yine vekili olduğu Nazım Hikmet'e verecek yerde, yine İstanbul Emniyet Müdürüne "Muhterem Kardeşim Kemal Bey" hitabıyla göndermiş. (a.g.y. s. 244)

AVUKATLAR

Sayın Mehmet Ali Sebük'ün bu tutumu, her halde geniş bir kamuoyuna getirdiği şekilde değerlendirilecektir. Ve hatta Ahmet Emin Yalman'ın isteği üzere Nazım'ın vekaletini almasının gerçek nedenine de ışık tutacaktır. Bu konuya sonradan değinmeyi zorunlu bularak, şimdilik "Nazım Hikmet'in Özgürlük Savaşı" kitabında dikkatimizi çeken bir iki noktaya daha değinerek bu ilk eleştirimizi bitirmek isteriz.

Bilindiği gibi 1938 Harb Okulu duruşmasında Nazım'ın avukatları, Fuat Ömer Keskinoglu ve Safvet Nezih Bülükbaşı'ydı. Bu iki değerli avukatın Nazım'la herhangisi bir arkadaşlıkları yoktu. O dönemin ünlü, cesur avukatlarındandırlar. Nazım'ın Mareşal Çakmak'ın isteğiyle mutlaka mahkum edileceği de artık bilinmez bir "sır" değildir. O ortamda Nazım'ın beraati için ellerinden geleni yapmışlardı. Ama, daha önce verilen "mahkum edin hükmü" mahkemede yerine getirilmişti. Bu olayı Sayın Sebük, Fuat Ömer ve Safvet Nezih'i suçlar, hiç değilse kınar şekilde kitabına şöyle geçiriyor:

"Bu ağır hüküm onandıktan sonra Safvet Nezih dosyadan elini çekti. Bir daha Nazım Hikmet onunla ve Fuat Ömer'le yeni bir ilişki kurmadı."

Bunların yazılmasının Sebük'e göre bir anlamı olmalıydı. Nitekim, rahmetli avukat İrfan Enin Kösemihaloğlu ile ilgili olarak da Sayın Sebük şunları yazıyor:

"İrfan Enin Kösemihaloğlu... 1938 yılında Nazım aleyhine Donanma Askeri Mahkemesinde açılan davada avukatlığını yaptı. Bu dava da 20 yıl mahkumiyetle sonuçlandı. Yargıtay da bunu onayla-

dı. Nazım Hikmet, bundan sonra Kösemihaloğuna, avukat sıfatıyla bir görev vermedi. Bu itibarla 1949 yılında başlangıçta Nazım Hikmet'in özgürlük savaşına avukat olarak katılmadı... Bazı yazınlar bu savaşta da, Kösemihaloğlu'nun Nazım'ın avukatlığını yaptığını yanlış olarak aktarıyorlardır. Çünkü Nazım'ın bu savaşta benden başka avukatı ve yardımcısı olmamıştır." (a.g.y. s. 298)

GÖREVLERİNİ YAPANLAR

Sayın Sebük, sırf kendisini övmek ve belki de kendi eliyle vekalet ücreti olarak yazdığı astronomik 200.000 lirayı hak ettiğini ispatlamak için üç hukukçuyla suçlamayı, onları küçültmeyi, saf dışı etmeyi görev saymıştır. Ancak gerçek, yazdığı gibi değildir. Çünkü, avukat İrfan Emin, Nazım Hikmet'in umumi vekili idi. Nazım'ın haksız yere mahkumiyeti basının konusu olacak ortama gelmeden çok önce, Nazım adına pek çok yasal başvurular yaptı; Ankara'ya giderek bakanları görüştü, yeni başvurular hazırlayıp Nazım'a imzalatı. Sayın eşi Piraye Altınoglu'ndan ayrılacak isteyince de yine İrfan Emin'i genel vekili olarak duruşmaya gönderdi. Piraye Hanım efendi vasıtasıyla ayrılmış, Nazım'ın vasisi olma şerefli görevini üstlendi. Zaten Nazım 1938 duruşmalarıyla hüküm giydikten sonra başka davası olmadığı için İrfan Enin'e mahkemelerde görev düşmedi. Bütün yaşamı boyunca Nazım'a beş para almadan, sadece yol parasını zaman zaman alarak savunan bir idealist olduğu için; sivil mahkemelerde Nazım'ı beraat ettiren bir avukat olduğu bilindiği için; askerî yargıtaya Nazım'ın avukatı olarak katılmak isteyince hakim bu isteği reddettiği için; ceza hukukunda eski hukukçuların "İrfan Emin Maddesi" dedikleri bir madde bulunuyordu. İsrarla aynı sanığı savunan bir avukatı askeri mahkemeye almıyorlar, mahkemenin listesinde adı bulunan avukatlardan birini seçmesini sanığa söylüyorlardı. Nazım'ın bunca iyi savunana ve ölünceye kadar da Nazım Hikmet'in umumi vekili sıfatını taşıyan İrfan Emin Kösemihaloğlu için yazılan bu satırları çok garipsedik, hatta kınadık.

Nazım Hikmet'in özgürlüğe kavuşma sürecinde Türkiye'de ve dünyada binlerce örgüt, on binlerce insan üstüne düşeni yaptı. Bunlar arasında İrfan Emin de vardı. Hem İrfan Emin, Deniz Harp Oku-

lu duruşmasında da müdafî olarak hak-kimce kabul edilmemişti. Bu bakımdan onun 20 yıl hüküm giymesinde bir kusuru da yoktu. Yüzerce hukukçu, yazar, gazeteci, sanatçı Nazım'ın affı ve özgürlüğe kavuşturulması için çok etkin savaşım vermişlerdi. Uluslararası Örgütler Cumhurbaşkanına, Meclis Başkanına, Adalet Bakanına, başına başvurular yapmış ve af kanununun çıkarılmasını bir olgu haline getirmişlerdi. Böyle olduğu halde, Sayın Sebük'ün özgürlük savaşında "benden başka avukatı ve yardımcısı olmamıştır" diyebilmesi, sanırız fazla ve haksız bir övünme ruh halidir.

Sayın Sebük, kitabında komünizme inanmaları da töhmet altında bulunan bir inancını açıklamıştır. Bu da haksız ve yersiz bir yargıdır. Sayın Sebük diyor ki:

"Nazım Hikmet'i savunduğum için, bana komünist dediler. Vurulan bu damgayı yirmi sekiz yıldan beri bir türlü almıyordum sileneceğim. Oysa ben komünist olsaydım Nazım bana davasını teslim etmezdi. Çünkü yapacağım savunmalar bilimin ve hakkın değil, ideolojinin ürünü olacak ve etkisiz kalacaktı. Ve Nazım, bundan yarar değil, zarar görecekti. Ayrıca komünist olsaydım, adli amir olan komutan, Nazım'ın avukatı olarak beni kabul etmez, savunma yaptırmazdı. Çünkü o dönemde her avukat, askeri mahkemeye girip savunmasını yapamazdı." (a.g.y. s. 306)

SEVGİYE İSTEKLİ OZAN

Görülüyor ki, Sayın Sebük askeri mahkemede savunma yapmaya her avukatın alınmadığı gerçeğini pek ala biliyor. Böyle olduğu halde, rahmetli İrfan Emin'i 'Nazım'ın davasını almamak' suçlamasının altında bir övünme duygusunun yatmış olduğunu açıklamıştır. Ayrıca ve önemlisi, komünist olanların avukat olarak bilimin ve hakkın değil, sadece bir ideolojinin savunmasını yapacakları suçlamasında da sakinca görmemiştir. Batıda çok görüldüğü gibi komünist partisi üyesi pek çok avukat, hukuk bilimine önemli katkılar yapacak eserler bile yazmışlar ve çok ünlü savunmalarıyla sanık-

ların beraatlerini sağlamışlardır. "Alın-dan silemediği bir damga" nedeniyle bir kısım meslektaşlarını suçlaması da anlamlı bir değerlendirme değildir.

Nitekim Sayın Sebük'ün "çeşitli yönleriyle Nazım Hikmet ve vasiyeti" bölümünde (a.g.y. s. 311 ve devamı) yersiz, gereksiz, yararsız konulara -nedense önem vermiş ve Nazım'ın "güçlü ve sevgiyeye istekli bir ozanın" kendi kendini tatmin yoluna gidişini iddia eden kalkışmıştır. Marksizmi anlamaya vakit ayırmayan bir felsefe hocasının gerçek ve bilim dışı yargılarına yer vermeden çekinmemiştir. Kriminoloji uzmanı Sayın Mehmet Ali Sebük'ün Nazım'ın özgürlükleri savunmasıyla ilgili değerlendirmelerden bir bölüm olarak bu yazımız sona erdiriyoruz. Sebük'ün yazdıklarını okuyalım:

"... Nazım'ın komünizmi, insanın yalnızca hayvansal gereksinimlerini karşılamaya yönelik bir rejim saydığını da sanmıyorum. Şimdiye kadar ortaya çıkarıldığı yapıtlar bunun tersini göstermektedir. Buna karşın Nazım, genellikle kıskaç bir kişiliğe sahiptir. Çok az olan kusurları arasında bu da vardır."

Bu "kusur'un ne olduğunu yine Sebük şöyle belirtiyor:

"Kızkardeş Samiye Yaltrım da Nazım'ın bu hayudandan söz etmiştir. O kadar ki, hapishaneye girdiği zaman, en yakın arkadaşları olan Balaban'dan kendisini kışkırttığını ve bir kez olsun onları tanıştırdığını söylemiştir. Bunu da hapishanedeki gelenek ve göreneklere çok bağlı olan hükümlülerin ters bir yorumuna neden olmaları için yapmış olabilir. Çünkü ülkemizde, kızkardeşin namusu, erkek kardeş için başta gelen, önemli bir sorundur... Onun için, Nazım hapishane ve hükümlülerin bu konudaki psikolojisine uygun davranarak, kızkardeş Samiye'yi herkesten kaçırmıştır." (a.g.y. s. 333)

Nazım'ın işte 'çok az olan kusuru' bu imiş! Hayret doğrusu...

* *Korkuc Adli Hata ve Nazım Hikmet'in Özgürlük Savaşı, Cem Yay. Yazarı: Avukat Mehmet Ali Sebük, 354 sayfa 60 lira.*

İŞÇİ KÜLTÜR DERNEĞİ YAYINLARI

İŞÇİ TİYATROLARI "Ajitprop Topluluklar"

Armin Kamrad - Frank Rainer Scheck

Çeviren: Yılmaz Onay
260 Sayfa - 35 TL.

İsteme Adresi:
Sezenler Sok. 2/14
Necatibey - ANKARA

İŞÇİ KÜLTÜR DERNEĞİ nota yayınları

"DÜNYADAN VE TÜRKİYE'DEN DEVİRİMCİ MARŞLAR VE TÜRKÜLER"

- HER HAFTA BİR NOTA
- 25 NOTALIK 1. ALBÜM
- 1. ALBÜM ABONE BEDELİ: 60 TL.
- ABONE HARICI TEK İSTEKLERDE 300 KRŞ. LUK PUL GÖNDERİLMESİ

YAZIŞMA ADRESİ

İşçi Kültür Derneği
Dene Sokak 10/2
Dışkapı - ANKARA

